

Pred zasedanjem DS SOZD ISKRA

Teden dni pred zasedanjem delavskega sveta SOZD Iskra je bila v sredo, 19. 11. skupna seja izvršilnih organov DS SOZD Iskra, na kateri so delegati vseh odborov DS SOZD Iskra sprejeli sklepe o predlogih nekaterih samoupravnih sporazumov, ki naj bi jih delavski svet sprejel in dal v nadaljnje obravnavanje, oz. sprejemanje.

Tako so ugotovili, da je osnutek samoupravnega sporazuma o temeljnih plana SOZD Iskra za srednjeročno obdobje 1981–85 zrel kot predlog, h kateremu ni bilo bistvenih pripomb, obravnaval pa ga bo še odbor za usklajevanje v ponedeljek, 24. t.m.

Podoben mnenja so bili tudi o paketu petih osnutkov, oz. predlogov samoupravnih sporazumov o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka, o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke, o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev

za skupno porabo in vzpodbujanju in vrednotenju ustvarjalnega dela, za katere naj bi delavski svet sklenil, da jih bo dal v sprejem delavcem celotne Iskre z osebnim izjavljanjem na referendumih, ki naj bi bili opravljeni do konca tega leta. Hkrati naj bi potekal tudi referendum o temeljnih plana v naših TOZD. Glede samoupravnega sporazuma o enotnem oblikovanju razvidov nalog pa so predlagali, naj omenjeni predlog sprejmejo delavski sveti TOZD, kar naj bi bilo tudi opravljeno do konca tega leta.

Glede sklepanja o pričetku javne obravnave osnutka samoupravnega sporazuma o enotnih osnovah in merilih za izplačila nadomestil osebnega dohodka in povračil stroškov, delavcev, ki so jih imeli v zvezi z opravljanjem nalog v SOZD Iskra, ali po domače o nekdanji sindikalni listi pa naj se začne javna razprava, ki naj bi se zaključila do 31. 12. 1980.

D. Ž.

Iskrin izvoz v ZR Nemčijo raste

Za nas je izvoz v ZR Nemčijo zelo pomemben. In kakšen je naš izvoz v Zahodno Nemčijo? O tem smo se pogovarjali z direktorjem Iskre v Stuttgartu Borisom Lasičem in njegovimi sodelavci.

Iskrin izvoz v ZR Nemčijo predstavlja kar 25 % izvoza vse jugoslovanske elektroindustrije na to pomembno tržišče in okrog 75 % izvoza slovenske elektro, oziroma elektronske industrije. Ostalih 25 % si delijo Gorenje, Elektrokovina, IMP in še nekateri. Prav ta visok izvoz na tako zahtevno tržno področje kaže, kako visoko raven razvitosti smo dosegli. Tu se namreč Iskra srečuje z najpomembnejšimi svetovnimi proizvajalci elek-

trike in konkurenčni boj je neizpros-

sen. Tu veljajo le kvaliteta, tehnologija izdelkov in proizvodnje in poslovna solidnost. Zanimiva je ugotovitev, da so v konkurenčni tekmi cene šele na tretjem mestu, kar je pomembno vedeti. Poleg tega je pomembno, da je ZR Nemčija, poleg Japonske najbolj izvozno orientirana dežela na svetu. Prav zaradi tega ima zelo odprt trg in bistvenih omejitev tu ni. To pa velja za vse, ki izvažajo sem in je prav zaradi tega konkurenca ostra, vendar enakovredna.

Iskra ima na zahodnonemškem tržišču zelo pestro paleto izvoznih artiklov. Največ izvažamo števecv

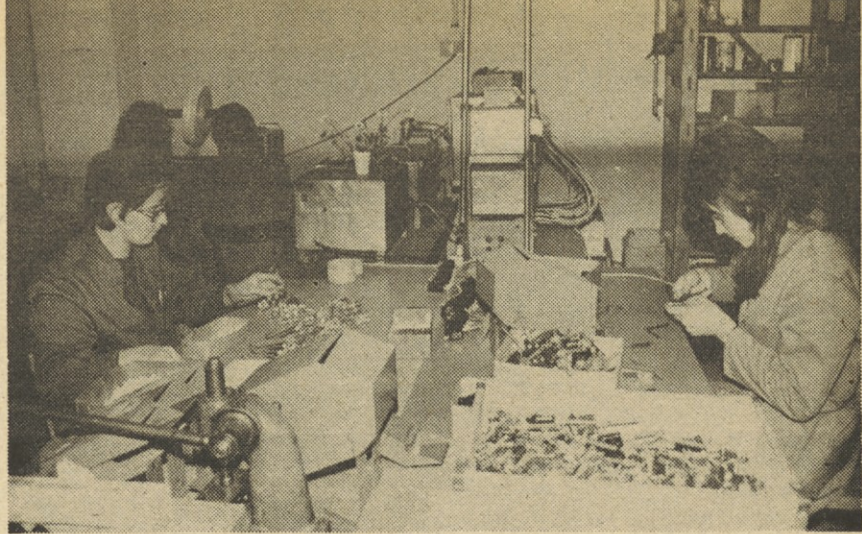
električne nergije. Letos bomo izvozili kar za 38 milijonov mark naših izdelkov. Naročil je dovolj, pa ne le za števec, ampak tudi za ostale artikole Iskrinega standardnega programa. Ponekod naročila in zanimanje celo presegajo Iskrine zmogljivosti in s svojimi kapacitetami ne dohajamo vseh tržnih možnosti. Lahko bi izvozili v ZRN še kakih 20 % več, vendar nam proizvodne zmogljivosti ne dovoljujejo.

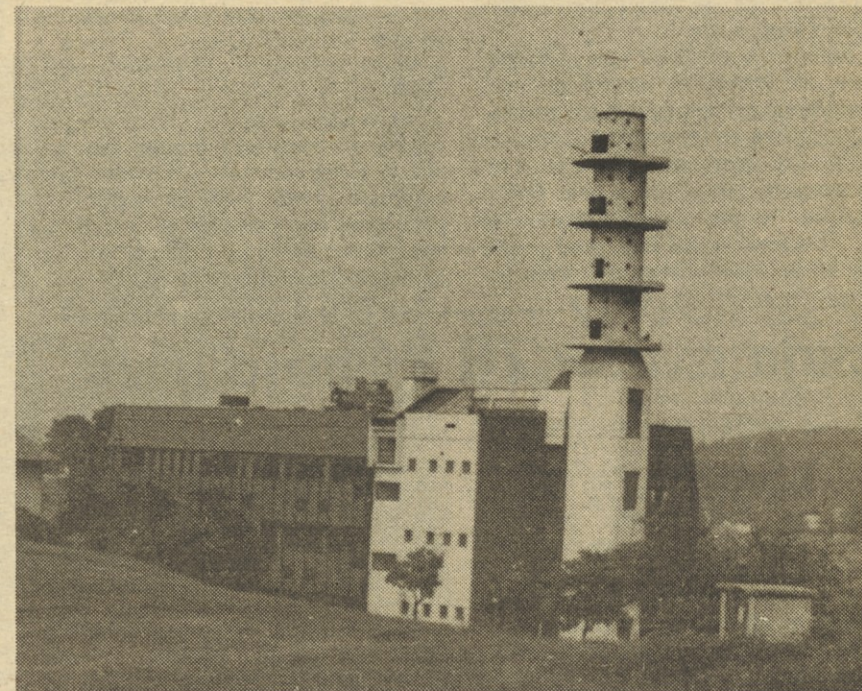
Direktor Iskre v Stuttgartu Boris Lasič.

Zahodnonemški trg pa ima nekaj zelo svojstvenih in specifičnih potez, ki jih Iskra mora upoštevati. Gotovo je na prvem mestu poslovni servis. Se pravi poslovna solidnost in natančnost dobav. Nemci so glede tega neizprosni. Nesolidnosti pri dobavah si ni mogoče privoščiti. Muhasti dobavitelji odpadejo. Pač pa je tu zanimivo in spodbudno, da so nemški kupci zelo zvesti. Svojim solidnim dobaviteljem ostajajo zvesti tudi v težjih časih, kar je prav v teh letih upadanja konjunktura zelo pomembno.

V Stuttgartu pravijo, da ni ravno problem prodati Iskrinih izdelkov, teže je zagotoviti prodajni servis, saj smo pri nas znani, da se slabo držimo (Nadaljevanje na 2. strani)

TOZD AET v Tolminu praznuje 25-letnico svojega obstoja. Marljivemu kolektivu te TOZDDO Avtoelektrika ob tej priložnosti iskreno čestitamo in na strani DO Avtoelektrika namenimo nekaj več prostora. Na sliki: detajl iz montaže v TOZD AET.

Svojevstvena zgradba glavne telefonske centrale na Golovcu v Celju, ki bo imela 6.000 lokalnih naročniških priključkov in 2.000 bližnjih in daljnih spojin vodov prek kabljskega visokofrekvenčnega in radijskega omrežja. Več o novi celjski centrali na 4. strani.

SREČANJE PREDSTAVNIKOV OBČIN MOZIRJE IN LJUBLJANA—ŠIŠKA TER ISKRE IEZE

Poslovni enoti TOZD Feriti v Savinjski dolini imata jasne cilje

V Mozirju so se 5. novembra srečali predstavniki mozirske in šišenske občine ter Iskre. Že sestava in sodelovanje v razpravi povesta, da so razgovore zastavili jasno, odprto in tako lahko definirali cilje poslovnih enot Iskre — TOZD Feriti v Ljubnem in Solčavi. Iz mozirske občine so na pogovoru sodelovali predsednik SO Hinko Čop, predsednik IS Antor. Vrhovnik z zastopniki družbenopolitičnih organizacij. Iz občine Šiška pa so prišli na pogovore podpredsednik SO Karel Gornik, predsednik IS Jože Dimnik in predstavniki DPO. Iskro so zastopali: član KPO SOZD Gojmir Blenkus, predsednik KPO DO Industrije elementov Stane Kovačič, IPO TOZD Feriti Dušan Dolničar in predstavnik samoupravnih organov ter družbenopolitičnih organizacij IEZE, TOZD Feriti in poslovnih enot na Ljubnem in v Solčavi.

Namen pogovorov, ki se vrstijo skoraj vsako leto, je bil pregled dela in napredka v TOZD Feriti in zlasti v

njenih poslovnih enotah v Zgornji Savinjski dolini. Pregledali so tudi zastavljene cilje in možnosti v prihodnjih petih letih, se pravi v srednjeročnem obdobju 1981–85.

Predvsem so ugotovili, da je sodelovanje med obema občinama in Iskro zgledno in, da to sodelovanje tudi rodi dobre sadove, kar se zlasti kaže v dobri in zdravi rasti TOZD Feriti in poslovnih enot v Ljubnem in v Solčavi. Predsednik IS mozirske občine Anton Vrhovnik je izrazil veliko zadovoljstvo nad rastjo PE. Zlasti pa je pohvalil hiter razvoj te „čiste“ industrije — elektronike v Zgornji Savinjski dolini, ki je ekološko zelo občutljiva, saj je namenjena turizmu, kmetijstvu, gozdarstvu in industriji, ki ne bo posegala v okolje.

Zlasti pa je razveselivo dejstvo, da sta Iskra, TOZD Feriti iz DO Industrije elementov v tem srednjeročnem obdobju dosegla kar zavidljive rezultate. Srednjeročni načrt je dosegla z

(Nadaljevanje na 7. strani)

V ponedeljek, 17. novembra t.l. so DO Elektrozveze na Stegnah v Ljubljani obiskali člani delegacije iz Jordana in se s predstavniki naše DO pogovorili o proizvodnem programu zvez za civilno zaščito. Jordansko delegacijo je vodil general Al—Taravmaha.

DNEVNI RED 4. ZASEDANJA DELAVSKEGA SVETA SOZD ISKRA

- Potrditev sklepov 3. zasedanja DS SOZD Iskra z dne 15. 10. 1980 in informacija o izvršitvi in izvajanju sklepov
- Sklepanje o predlogu Samoupravnega sporazuma o temeljnih plana SOZD Iskra za srednjeročno obdobje 1981–85
Poročevalec: Otmar Zorn
- Sklepanje o predlogu Pravilnika o postopku usmerjanja in usklajevanja dejavnosti in proizvodnih programov v SOZD Iskra
Poročevalec: Pavle Gantar
- Poročilo o poteku javne obravnave petih osnutkov Samoupravnih sporazumov o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke in skupno porabo v SOZD Iskra in sklepanje o predlogih samoupravnih sporazumov
  - o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka
  - o enotnem oblikovanju razvidov nalog
  - o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke
  - o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za skupno porabo in
  - o spodbujanju in vrednotenju ustvarjalnega dela
 ter razpisu glasovanja na referendumu
Poročevalec: Pavle Gantar, Marjan Trojar
- Sklepanje o pričetku javne obravnave osnutka Samoupravnega sporazuma o enotnih osnovah in merilih za izplačila nadomestil osebnega dohodka in povračil stroškov delavcev, ki so jih imeli v zvezi z opravljanjem nalog v SOZD Iskra
Poročevalec: Pavle Gantar, Marjan Trojar
- Sklepanje o predlogu Sporazuma o medsebojnem poslovno-tehničnem sodelovanju med združenimi PTT organizacijami Slovenije in SOZD Iskra
Poročevalec: Pavle Gantar
- Sklepanje o predlogu Pravilnika o notranji arbitraži SOZD Iskra
Poročevalec: Pavle Gantar
- Sklepanje o predlogu časopisnega sveta za novo ceno glasila Iskra, Poročevalec: Janez Kern
- Poročilo razpisne komisije za imenovanje dveh članov kolegijskega poslovnega organa SOZD Iskra in predlog za imenovanje, Poročevalec: Janez Kern
- Vprašanja delegatov.

V soboto, 15. novembra so Iskra Elektromehaniko obiskali delavci — člani sindikata tovarne Zanussi Valenzia iz Italije. Po ogledu proizvodnje v temeljnih organizacijah ATC in TEA na Laborah so se gostje zbrali v restavraciji, kjer so jim Nace Pavlin, Miroslav Marc in Vinko Marolt predstavili našo delovno organizacijo, predvsem delo organov upravljanja. Ugotavljali so tudi možnosti medsebojnega sodelovanja. V prihodnjem letu bodo Iskraši gostom vrnili obisk.

MLADI IZ NOVE GORICE V SEMIČU

Na delovnem in prijateljskem obisku je bilo v soboto in nedeljo 50 mladih iz novogoriške Iskre pri svojih vrstnikih v delovni organizaciji Iskra Kondenzatorji Semič. Dvodnevni izlet je v celoti odlično uspel za kar imajo največ zaslug mladi Belokranjci, saj so pripravili nepozaben sprejem in se izkazali kot najboljši gostitelji. Poleg ogleda proizvodnih prostorov so na skupnih pogovorih pregledali aktivnosti, ki so vezane na obe mladinski organizaciji, skozi športni in zabavni program pa so še bolj učvrstili vezi prijateljstva. O celotnem poteku srečanja bomo obširneje spregovorili v naslednji številki našega glasila.

M. R.

Ce prevladuje sovraštvo nad strokovnostjo

Prehitro vključena beogradska metaconta v poskusni stopnji domneva za slabo kakovost celotnega sistema „Star znanec“ Iskre inž. Tihomir Živanović ponovno napada Iskro prek ilustrovane politike in radio Beograd — Odgovor Iskre in predlog za sodni postopek.

Da so ljudje zavistni med seboj, ni nič nenavadnega za naš potrošniški svet, vsaj dotlej, ko ta človeška slabost ne povzroča škode. Če pa zavist praraste v pravo sovraštvo, ki ne izbira sredstva in se polasti izkrivljenih dejstev za uveljavljanje določenih ciljev, je to vsaj obsojanja vredno, če že ni primer za sodno obravnavo.

In tako smo pri inž. Tihomiru Živanoviću, strokovnjaku za telefonijo, ki si je zadal nemara življenjski cilj spodkopati ugled Iskre, oziroma zadušiti našo proizvodnjo telefonije. Že nekaj let se trudi dokazati javnosti, da naša tehnologija ATC ni na dovolj visoki tehnični ravni, v svoji zadnji „ofenzivi“ pa se loteva neposredno sistema metaconta.

Zanimiv je nastanek tega sovraštva. Kaže, da temelji na njegovi ponudbi leta 1964., ko je poslal Iskri predlog svoje rešitve za petmestni številčnik telefonskih pogovorov. Iskra je predlog zavrnila, ker je imela sama boljše tehnično rešitev. Drugo ponudbo je inž. Živanović poslal Iskri pred petimi leti, ko je hotel prodati dva svoja pa-

tenta glede omejitev medmestnih in mednarodnih telefonskih pogovorov. Te naprave sedaj izdelujejo v Mariboru. Iskra je tudi tokrat odklonila nakup patentov, ker je imela svojo konstrukcijo. In sovraštvo je bilo rojeno.

Predolgo bi bilo sedaj naštevati in navajati vse primere njegovih „strokovnih“ obrazložitvev v časopisju in tudi njegovo pismo našem generalnemu direktorju z nevljudno vsebino. Rajši pogledimo, kako se je začela razpletati zadnja „afeta“ z metacontami.

Sprožila jo je pravzaprav beogradska ilustrovana politika z obširnimi člankom, napisanim v obliki pogovorov s posameznimi strokovnjaki iz panoge telefonskih central. Članek z glavnim naslovom „Centrale norijo, direktorji potujejo“ in podnaslovom „Beograščani potrpite!“ sloni na ugotovitvi, da prebivalci predela Konjarnik v Beogradu težko vzpostavljajo telefonske zveze, večkrat dobijo napake, vpadajo v tuje razgovore, ko pa telefonski naročniki dobe račune za porabljene impulze, se prijemljejo za

glave. Za vse je kriva, pravijo, nova telefonska centrala vrste metaconta 10 C, izdelek naše Iskre.

Novinar Dragoljub Zamurović, ki je napisal članek je skušal vsaj navidezno objektivno osvetliti problem pomanjkljivega delovanja centrale in nasploh tehnološkega sistema metaconta. Pogovarjal se je o tej problematiki z generalnim direktorjem Skupnosti PTT Gojkom Sekulovskim, svetnikom v sekretariatu za promet SR Srbije inž. Tihomir Živanovićem in direktorjem mestnega telefona Radojico Dunjićem. Denimo, da je hotel nepristransko razgrniti celotno problematiko, od proizvodnje do eksploatacije. Zakaj pa potem ni pritegnil k razgovoru še kakega našega strokovnjaka in morda še kakega drugega glede posameznih trditev inž. Živanovića npr. zakaj na sosednjem Hrvaškem ni Iskrinih central.

Generalni direktor Skupnosti PTT Gojko Sekulovski je povsem pravilno obrazložil novinarju, da nova metaconta deluje še poskusno, zato so povsem običajne napake, ki jih monterji odkrivajo in sproti odpravljajo.

Povsem drugačno mnenje je navedel inž. Živanović. Trdi, da sistem metaconta tehnološko ne ustreza, saj ga je Avstralija, ki ga je prva prevzela od belgijske tovarne BTM, zaradi slabega delovanja opustila. Le Jugoslavija je ostala „živi poligon“ za metacont v svetu. V avstralskem Sydneyu je imela instalirana metaconta samo v enem letu 1.638 napak, od tega 41 popolnih izpadov. Generalni direktor je odgovoril na to trditev, da v Jugoslaviji tega ni, poštne organizacije zabeležijo tudi vse nepravilnosti. Če bi pri nas metacont tako pomanjkljivo delovale, ki jih že zdavnaj izključili iz javnega prometa. Izjave o pomanjkljivem delovanju metacont so neodgovorne — je nadaljeval generalni direktor Sekulovski — v Jugoslaviji imamo v prometu 13 tranzitnih central istega sistema, tudi v Beogradu je ena in nihče se ne pritožuje.

Na vprašanje novinarja, zakaj je bila zadnje dve leti beogradska centrala prekinjena kar 272-krat v skupnem trajanju 83 ur in 43 minut, je pojasnil direktor mestnega telefona Radojica Dunjić, da je v Beogradu več central, napake pa različne, med njimi so tudi prekinitev kablov. Poseben problem pri Iskrini centrali je bilo škodljivo grmenje, zato je bilo potrebno centralo posebej zaščititi.

Glede dejstva, zakaj na Hrvaškem ni Iskrinih central in podobno v Sloveniji ni Teslinih (v resnici so, ampak redke), novinarju Zamuroviću ni uspelo razjasniti problema.

V članku je poudarjena trditev, zakaj za avtomatske telefonske centrale večkrat ni razpisana licitacija kot predvideva zakon in odgovor predstavnikov PTT — članek pa je novinar zaključil z anekdoto generalnega direktorja Skupnosti PTT, da se mora po mnenju Američanov metaconta iznoretiti do konca. To traja samo kratek čas, nato jo je treba ponovno vključiti in vse poteka v redu.

F. Kotar

Temeljita analiza članka tako odkrije dejstvo, da je novinarju podal strokovne podatke in med njimi celo nepreverjene, inž. Žičanović. Zakaj se je naslonil samo na izjave enega?

Še bolj odkrito je izzvenel razgovor vodje radijske oddaje „Studio B“ Dj. Vještice z inž. Živanovićem že 27. septembra letos. Tako navaja le-ta naslednje: PTT pa tudi Iskra nimajo strokovnjakov za delo s centralami vrste metaconta, ki jih krmilijo računalniki; bilo je nekaj primerov napakega obračunavanja za telefonske razgovore, zato obstoji pismen dokument. Koz najtežja obdolžitev pa je, da vsi, tako na pošti kot v Iskri, vedo, da metacont slabo delujejo, vendar vsi to prikrivajo. Na vprašanje novinarja Vještice, če so kakšne možnosti, da se pomanjkljivosti pri delu metacont odpravijo, je odgovoril Živanović, da s tem „adrom, ki ga imata PTT in Iskra v bližnji prihodnosti to ni mogoče.

Naš kolegijiški poslovodni organ je sestavil ustrezen odgovor, ki ga je ilustrovana politika v celoti objavila v soglasju z zakonom o informiranju.

V odgovoru navaja Iskra, da članek temelji na tendencioznih izjavah in neresnicah inž. T. Živanovića z namero, da se ustvari v javnosti vtis, da so centrale vrste metaconta preživele in da jih organizacije PTT prometa iz neznanih razlogov še naprej kupujejo.

Sledi podroben prikaz proizvodnje naših central za domače tržišče in izvoz in kje vse izdelujejo metacont

po svetu in število priključkov. V prilogi posebej navaja naš poslovodni organ pohvalno pismo sovjetskega ministrstva glede naše mednarodne centrale metaconta v Moskvi.

Poglavitno trditev v članku o pomanjkljivem delovanju metaconta v konjarniku je zavnil kolegij z dejstvom, da ima centrala nekaj milijonov sestavnih delov, zato je treba nbrano delo uskladiti v poskusnem obratovanju. Vzlic temu je centrala v poskusnem obdobju 99,52 odstotka trajanja delovala uspešno. Povsem netočna je tudi izjava inž. Živanovića, da inozemski licenčni partner, to je BTM, še naprej izdeluje programe (software) za Iskro in, da so centrale celo nevarne s strani javne varnosti.

V odgovoru našega kolegijiškega poslovodnega organa so še druge podrobnosti, ki jih zaradi dolžine tega članka ne bi navajal, pač pa je pomemben odstavek, ki govori o veliki materialni in moralni škodi prizadeti kolektivu Iskre s takšnim neresničnim prikazovanjem delovanja naših telefonskih central, ki ima hkrati tudi namen ponovno vznemiriti javnost. Ob koncu obvešča naš poslovodni organ, da bo kolektiv Iskre uporabil vsa zakonska določila — tudi tožbo na sodišču — da zaščiti svoj ugled in interes.

Ilustrovana politika je objavila, da bo v naslednji številki natisnila odgovor avtorja članka „Centrale norijo, direktorji potujejo“ Dragoljuba Zamurovića.

Marjan Kralj

Iskrin izvoz v ZR Nemčijo raste

(Nadaljevanje s 1. strani)

rokov dobav in tako često izpademo pri pomembnih poslih. Pri tem pa pride do dalekosežnih posledic. Kupec, ki je nekoga odklonil, si drugič kaj nerad privoščiti vso drago proceduro, ki traja vsaj eno leto, da ponovno testira, preverja in ponovno sprejme dobavitelja, s katerim nima ravno dobrih izkušenj.

Za prihodnje leto načrtuje Iskra v Zahodno Nemčijo za 42 milijonov mark izvoza. Tak porast ni majhen, če upoštevamo, da se že letos zadnje tri mesece kaže umirjanje zahodnih tržišč, kar napovedujejo strokovnjaki tudi za drugo leto. Umiritev je čutili zlasti v proizvodnji zabavne elektronike in v avtomobilski industriji, kjer celo odpuščajo delavce. Zato tudi manjša potrošnja elementov za elektroniko, ki jih izvažamo tja.

Prav zaradi tega je treba vse bolj misliti na načrtno permanentno inoviranje, saj le prvi pobirajo smetano. Zanimivo! Japonci skoro praviloma niso nikjer prvi, so pa vedno med prvimi in prav zato uspešni. To zlasti velja za elektronske elemente. Vse težje je prodajati zastarel program.

Pred leti smo v Zahodno Nemčijo izvažali največ elementov za elektroniko, saj jih je Nemčija potrebovala mnogo, ker je največji proizvajalec zabavne elektronike na svetu. Prav zato se umiritev prodaje tako pozna. Zadnja leta pa je Iskrin izvoz prednjačil s programom kranjske Elektromehanike. Sicer pa pogledimo sestavo po deležih delovnih organizacij v izvozu v ZR Nemčijo letos, v milijonih mark:

Elektromehanika	11
Široka potrošnja	12,5
Industrija elementov	6
Kondenzatorji	5
Avtoelektrika	2
Avtomatika	1,5
ISKRA SKUPAJ	38

Pri tem je treba vedeti, da nemški kupci poznajo le eno firmo: Iskro. Zato je zelo pomembna kvaliteta in solidnost vsake TOZD. Nesolidnost dobav ali slabša kakovost enega samega slabega dobavitelja iz naših TOZD kvari posle vsej Iskri. To bo pomembno zlasti za prihodnje leto, ko povpraševanje po nekaterih izdelkih upada. Zato se bo treba bolj pomudati, tako prodajalcem v Iskrini Stuttgart kot tudi proizvajalcem v domovini.

Iskraši v Stuttgartu pravijo, da so pripravili temeljito obdelavo trga in tržnih možnosti in bodo naš načrt izvoza v višini 42 milijonov mark realizirali. Podvzeli so celo nekaj posebnih prijemov. Tako so za prodajo feritov nastavili posebnega specialista za to področje gospoda Ericha Henningsena, kar se je bogato izplačalo. Poskusili bodo tako tudi na drugih področjih: za elemente in releje.

Iskraši v Stuttgartu menijo, da je v zaostrenih pogojih gospodarjenja v domovini na in na tujem za Iskro zelo pomembno, da ravno v tem času zasleduje dolgoročne cilje in svojo strateško usmeritev, vsako kratkoročno prenaplajeno ukrepanje bi bilo lahko usodno z dalekosežnimi posledicami. Torej je treba vztrajati na začrtani poti razvoja.

Tržnoplanski pristop k uvajanju in izkoriščanju inovacij

1. Uvodne misli in opredelitev problema

V tem prispevku sem orisal nov pristop k vzpodbujanju, organiziranju in izkoriščanju tehničnih inovacij na osnovi marketinške koncepcije razvoja in ekspanzije združenega dela. Pri takih akcijah, oz. pristopih izhajamo s tržišča, pripravljamo in razvijamo tiste proizvode, ki jih tržišče sprejema in se ponovno vračamo kupcu, da zadovoljimo družbene potrebe. V tem načinu poslovanja se odraža uspešnost inventivno-inovacijskih procesov, ali z drugimi besedami: s tem se manifestira vlaganje v znanstveno-raziskovalno in razvojno dejavnost.

S tem v zvezi bi želel naglasiti pomen planiranja, pri čemer morajo družbeni plani zajemati tudi inventivno-inovacijsko dejavnost. Brez povezovanja marketing službe z drugimi subjekti gospodarjenja si ne moremo predložiti pravega uspeha, to je komercializacije sleherne inovacije, kar sem poskušal posebej osvetliti v besedi in sliki.

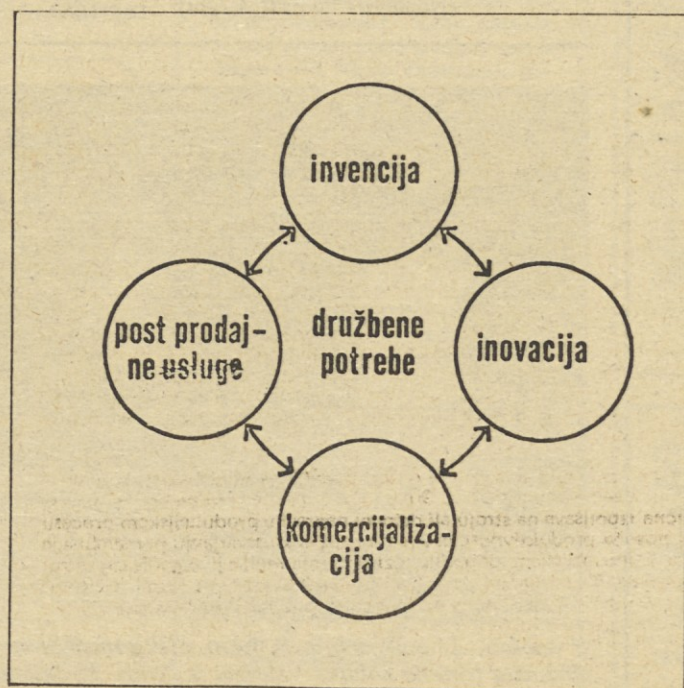
O patentni in licenčni politiki sem se kritično zaustavil pri sedanjem neugodnem položaju in stagnaciji; zato sem osvetlil vprašanje o kreditiranju inovacij ter informacijski sistem, ki postaja iz dneva v dan bolj pomemben. Delavce vseh struktur v združenem delu je treba nenehno vzpodbujati k ustvarjalnosti, inovacijam, izboljšavam, racionalizaciji itn. ob ustrezni motivaciji, oz. stimulaciji ter stalnem izobraževanju, kajti znanje je osnova tehničnih inovacij.

V ta namen bo treba takoj več vlagati. V visoko industrijsko razvitih deželah, kot so npr. ZDA, letno vlagajo v raziskovalno dejavnost kakšnih 30 milijard dolarjev, zato so tudi njihovi znanstveno-raziskovalni rezultati temu primerni.

2. Zadovoljevanje družbenih potreb kot merilo za uspešnost inovacij

Za sedanje obdobje je zelo značilno, da premalo usmerjamo investivno-inovacijske procese, da bi le-ti učinkovito zadovoljevali družbe-

ne potrebe po hkratnem ustvarjanju akumulacije za enostavno in razširjeno reprodukcijo. Poleg tega novi razvojni programi niso tako prilagojeni, da bi kvalitetno nadomestili uvoz in bili konkurenčni na mednarodnem tržišču. Iz tega sledi nujna usmerjenost na zadovoljevanje družbenih potreb, to pomeni, da je treba izhajati s tržišča in se s končnimi izdelki, ali z reprodukcijam materialom vračati na tržišče. Taka razvojna in

Shema 1

poslovna politika združenega dela hkrati prispeva k izboljšanju posamičnega in družbenega standarda naših delavcev.

S takim načinom zagotavljanja stalnega razvoja in širjenja delovne organizacije, pri čemer zmanjšujemo tveganja v raziskave in razvoj. Poenostavljeno si lahko te misli grafično predložimo s shemo št. 2, pri čemer „startamo“ z investicijo; njen cilj pa je v transformaciji v inovacijo. Uspešnost prvega in drugega „akta“ pa se izraža v komercializaciji, s čimer ustvajamo akumulacijo za razširjeno reprodukcijo. Inventivno-inovacijski proces pa se ne sme končati s prodajo proizvodov, ali uslug, temveč se mora nadaljevati še s postprodajnimi ali poprodajnimi storitvami, ki so hkrati vez med komercializacijo in zbiranjem novih investicij. S postprodajno storitvijo se med drugim preverja: kako smo zadovoljili kupca, ali ima morebitne pripombe na kakovost dobavljenih izdelkov, ali želi novo obliko, opremo druge vrste karakteristik, itn.?

Menimo, da je prav za samoupravni sistem gospodarjenja treba več vlagati v slednji akt omenjenega kontinuiranega, ali neprekinjenega razvoja, ki je prikazan s shemo št. 1!

Pri organiziranju razvojno-raziskovalnega dela je treba prav tako izhajati od potreb plačilno sposobnega povpraševanja na domačem in tujem tržišču. Tiste jugoslovanske organizacije združenega dela, ki spoštujejo in upoštevajo omenjena načela razvojne in poslovne politike, so uspešne na domačem in mednarodnem trgu.

Kot primer lahko navedemo Plamo iz Podgrada, ki je uspela celo na nerazvitim brkinskem območju razviti lastno tehnologijo in inovacije, ob ustreznih moralni in materialni stimulaciji inovatorjev, da v zadnjih letih že izvažajo končne izdelke v zahodnoevropske industrijske dežele, kot so npr. Italija, Francija, ZR Nemčija in nekatere neuvrščene dežele. Zanimivo je za Plamo tudi to, da so njeni proizvodi tudi konkurenčni na omenjenih tržiščih in, da dosega enake prodajne cene kakor na domačem tržišču.

To je dokaz, da se ob pravilni organizaciji in stimulaciji vseh členov inovacijske verige uspe dosega omenjene uspehe. S tem pa se prispeva k uravnoteženju zunanjetrgovinske plačilne bilance ter h kvalitetnemu nadomeščanju uvoza opreme, proizvodov in storitev v konvertibilnega „področja“.

Ko smo že omenjali kontinuirani razvoj in ekspanzijo organizacij združenega dela, je pravilno, da osvetlimo še organizirani tok zbiranja in selekcioniranje idej za razvoj novih proizvodov. Pri tem je nujno treba imeti čim več zdravih idej in predlogov, da odberemo najprimernejše. Tudi to je prikazano grafično s shemo št. 2, da bi hitreje došli smisel, nost in način zbiranja invencij!

PETINDVAJSET LET TOZD AET TOLMIN

Letos praznuje tolminski TOZD AET – Tovarna vžigalnih sistemov in visokokvalitetne keramike v sklopu Iskre – industrije avtoelektričnih izdelkov Nova Gorica, 25 let svojega dela.

Podjetje AET Tolmin je bilo ustanovljeno z odlokom Okrajnega ljudskega odbora Tolmin z dne 30. 8. 1955 z namenom, da razvija in izdeluje vžigalne svečke za benzinske motorje. Podjetje, ki je ob ustanovitvi štel 18 zaposlenih, je s pomočjo kreditov in dotacij nabavilo nekaj opreme v neuporabnem stanju, jo usposobilo za zasilno proizvodnjo in pričelo z osvajanjem proizvodnje vžigalnih svečk.

To osvajanje pa ni dalo zadovoljivih rezultatov in podjetje je v letu 1957 začelo s proizvodnjo žarilnih svečk za diesel motorje in s proizvodnjo vijačnega blaga. Število zaposlenih v tem času je naraslo na 30, ki so v letu 1957 ustvarili realizacijo 28.610.887 din, čisti dohodek 5.852.549 din pa so namenili za pokritje stroškov razvoja.

V tem času je podjetje poslovalo kot podjetje v izgradnji in v izredno omejenih možnostih poskušalo osvojiti proizvodnjo vžigalnih svečk. V letu 1962 so nabavili tunelsko peč za odžig izolatorjev za vžigalno svečko, kar je omogočilo večjo in kvalitetnejšo proizvodnjo. Z lastnimi sredstvi so zgradili tudi nove prostore na sedanjih lokaciji in 12. 6. 1963 se je podjetje tudi konstituiralo.

V naslednjih letih so močno povečali proizvodnjo predvsem vžigalnih svečk, število zaposlenih pa se je povečalo v letu 1965 že na 224.

V času gospodarske reforme je nastopila kriza zaradi močno poslabšanega plasmana in slabe kvalitete vžigalnih svečk. Podjetje je zašlo v težave in odpustilo večje število delavcev. Izdelali so sanacijski program in dobili kredit od Sklada skupnih rezerv. Predvideno preusmeritev v izdelavo keramičnih izdelkov so delno tudi izvedli. Pričakovanih rezultatov pa ni bilo. V naslednjih letih je podjetje zadovoljivo poslovalo, vendar pa je bila akumulacija premajhna, da bi omogočila modernizacijo tovarne in hitrejšo rast.

Zato so iskali možnosti povezave z

močnejšim podjetjem, da bi prišli do novega programa in do možnosti naložb, ki bi pospešile nadaljnjo rast podjetja. V letu 1971 so bili razgovori s Tomosom o organizaciji proizvodnje avtomobilskih delov, kjer pa ni prišlo do realizacije. V letih 1972–1974 so vložili velike napore v projekt, da bi skupno z ETA Cerkno zgradili obrat steatitne keramike. Izdelan je bil že investicijski projekt in odobren kredit, do realizacije pa ni prišlo, ker ni prišlo do soglasja med proizvajalci keramike.

Proti koncu leta 1974 so se uspešno zaključili razgovori o združitvi z Iskro Industrijo avtoelektričnih izdelkov iz Nove Gorice. Dogovorili so se, da v Tolmin prenesejo proizvodnjo magnetnega vžigalnika, ki naj bo v bodoče osnovni program te tovarne in o za to potrebnih investicijah. To je bil tudi osnovni razlog za hitro doseženo soglasje o združitvi in za 95 % izid referendumu.

V letu 1974, ob združitvi z Iskro je bilo v AET zaposlenih 230 zaposlenih, ki so ustvarili 28.406.930,00 din bruto produkta. V obstoječih proizvodnih prostorih so že v aprilu naslednjega leta organizirali proizvodnjo vztrajnika in montažo magnetnega vžigalnika, ki ga je Iskra že več kot 15 let proizvajala po licenci STEFA.

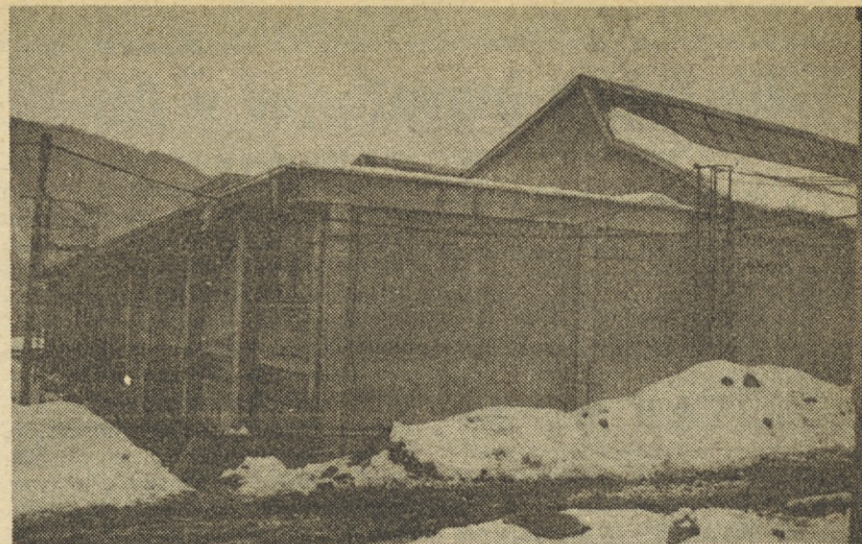
Postopno so v TOZD v Tolminu osvojili proizvodnjo sestavnih delov magnetnega vžigalnika hkrati pa so intenzivno delali na pripravi in izvedbi investicijskega programa, ki je zajemal izgradnjo novih proizvodnih prostorov, energetskih objektov in osvojitve proizvodnje novega magnetnega vžigalnika na osnovi licence firme Bosch. S to firmo so v tem času začeli tudi z intenzivno kooperacijo, ki danes predstavlja pomembno postavko v izvozu TOZD.

Spomladi leta 1978 je bila gradnja končana. V novih proizvodnih prostorih so organizirali proizvodnjo starega magnetnega vžigalnika in v letu 1979 osvojili novega po licenci Bosch. V tej hali je stekla tudi proizvodnja prejšnjega proizvodnega programa, ki zajema ogrevalne svečke za diesel motorje, regulatorje za peči na trda goriva, termostate za avtobusne grelce in druge dele, ki služijo kot pomagala za zagon hladnega diesel motorja. V

letošnjem letu pa so osvojili takoimenovane hitre žarilne svečke, namenjene za vgradnjo v diesel motorje za osebna vozila. V prejšnjih proizvodnih prostorih pa so organizirali proizvodnjo izdelkov iz visokokvalitetne keramike, orodjarno in vzdrževanje. Število zaposlenih je naglo naraslo in letos je v TOZD 437 zaposlenih, ki bodo ob koncu leta dosegli 184.000.000,00 din realizacije.

Intenzivno so se vključili v stabilizacijska prizadevanja in v septembru dosegli 19.166.000,00 din izvoza in s tem pozitivno zunanjetrgovinsko bilanco. Z realizacijo vseh izvoznih naročil pa bi do konca leta dosegli vrednost izvoza v višini 40 milijonov din in se s tem uvrstili med največje izvoznike v občini in med redke TOZD, ki poslujejo z zelo ugodno zunanjetrgovinsko menjavo.

V TOZD pa se zavedajo, da jih v naslednjem srednjeročnem obdobju

Pred dvema letoma so v tolminski Iskri odprli nove delovne prostore.

čakajo zahtevne naloge. V okviru smernic razvoja naše DO v srednjeročnem obdobju 1981–85 bo potrebno razčistiti proizvodni program, nato

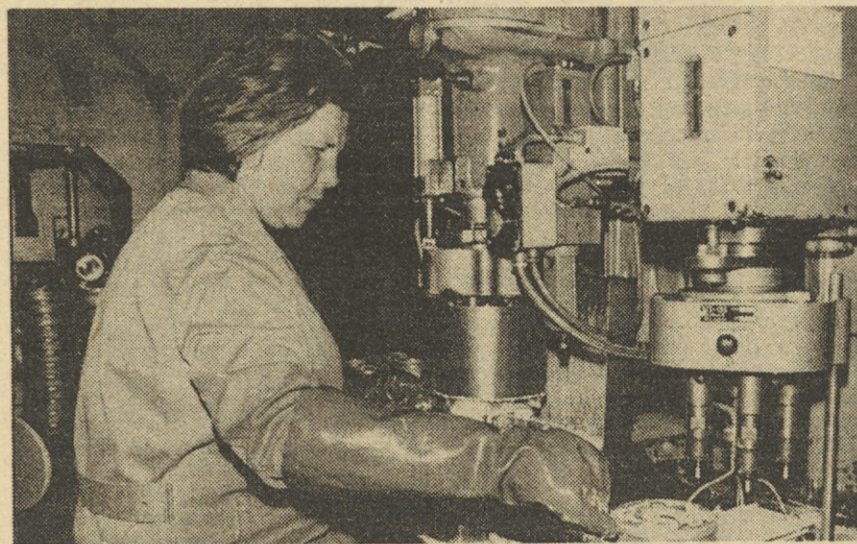
pa intenzivno izpopolnjevanje tehnologije in notranje organizacije... Večji del proizvodnega programa nudi TOZD ugodne možnosti razvoja, nujno pa je intenzivirati proizvodnjo, da bi zadovoljili potrebe kupcev.

Podobne naloge jih čakajo tudi v oddelku keramike, kjer bo v najkrajšem času treba opredeliti tudi samoupravni in organizacijski status v TOZD, oz. v DO.

Veliko bo v naslednjem srednjeročnem obdobju potrebno postoriti tudi na področju samoupravnih socialističnih odnosov in razvoja samoupravne organiziranosti znotraj TOZD in v DO. Potrebno bo opredeliti področja specializacije, delitve dela in dohodkovnih odnosov in dogovoriti se o medsebojnih obveznostih in odgovornostih med posameznimi TOZD.

Prav tako pa je potrebno opredeliti vlogo TOZD in njeno perspektivo v gospodarstvu tolminske občine.

Alojz Zorjan

Delovni utrinek iz tolminske Iskre.

Velik uspeh inovatorjev v AE

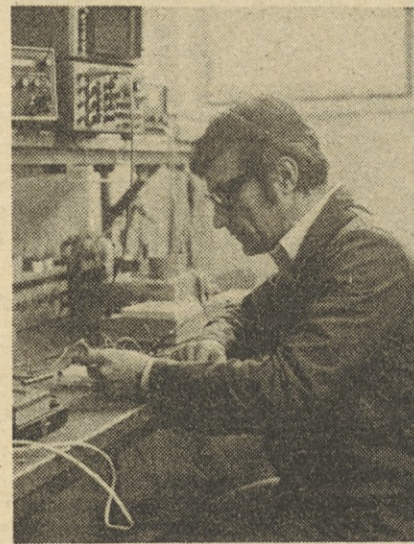
Vsekakor je najlepše poročati o delovnih uspehih posameznikov in skupin, o dosežkih, ki so čestokrat prisotni v delovnih in temeljnih organizacijah. Sem spadajo gotovo tudi uspehi, doseženi na področju inovacij. In prav o tem bi danes radi spregovorili, oziroma opisali dva večja dosežka – enega plod teamskega dela v tovarni delovnih sredstev in drugega iz TOZD – Inštitut v novogoriški Iskri Avtoelektriki.

O teh dosežkih in pomembnih inovacijah je vsekakor najbolje seznanjen vodja študija dela Peter Širok, ki je zadolžen tudi za spremljanje inventivne dejavnosti v Avtoelektriki. Naši želji je rad ustregel in opisal dva dosežka na tem področju.

Kako se odvija inovacijska dejavnost v delovni organizaciji Iskra – Industrija avtoelektričnih izdelkov v Novi Gorici smo že poročali. S tem prispevkom pa vas poskušamo približe seznaniti z našimi nekaterimi inovatorji. To so: Alojz Černe, Peter Žižmond, Bogomil Bizjak in Drago Vodopivec, ki so zasnovali in izdelali lakirno napravo ter Marjan Stanič, ki

je konstruiral in izdelal napravo za nastavljanje električnih parametrov napetostnih regulatorjev.

Prvi štirje združujejo delo v tovarni delovnih sredstev. Do ideje izdelave ustrezne naprave lakiranja statorjev so

Marjan Stanič.

prišli po diskusiji s tehnologi TOZD GE. Predvsem so bili problemi lakiranja zaradi vse večjih potreb tržišča po alternatorjih. Na napravi kupljeni v inozemstvu v TOZD niso dosegali ustreznih količin, izdelki so bili slabo lakirani in s tem oteženo delo na nadaljnjih operacijah ter velik izmet impregnacijskega sredstva. Pri stvaritvi je pomembno naglasiti teamsko delo strokovnjakov iz različnih področij osnovne dejavnosti, kar je ponoven dokaz, da lahko s teamskim delom rešimo še tako zapletene probleme. Avtorji so napravo sami konstruirali in izdelali. Pri tem je potrebno poudariti tudi to, da so zajeti v konstrukciji in kasneje uporabljeni samo elementi, ki jih je bilo možno nabaviti na domačem tržišču oziroma smo jih že imeli v TOZD na napravah, ki niso več služile svojemu namenu.

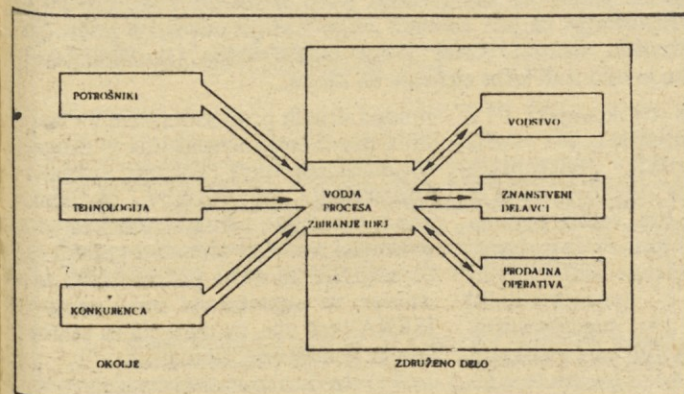
Glavna značilnost naprave je, da stator alternatorja miruje in se vrtili kapalka laka, ki enakomerno razdeljuje potrebno količino impregnacijskega sredstva. S to posebno kapalko so avtorji izločili težave in stalno menjavo ventilov zaradi hitrega želenja laka. Nadalje je naprava tako konstruirana, da so količine lakiranja

(Nadaljevanje na 4. strani)

Z enega izmed prvih zasedanj DS po priključitvi AET Tolmin v DO Avtoelektrika.

Ideje so lahko interne, ali notranje, lahko pa so tudi zunanje, ali zunanje narave (kupci, konkurenca, tuji dobavitelji, tehnični progres v svetu, gospodarski položaj v svetu itn.). Zanimiv je primer iz Mebla v Novi Gorici, ki večkrat razpiše javne natečaje za zbiranje idej ter jih gromotno stimulira. To se je pokazalo za zelo uspešno in lahko služi za zgled drugim organizacijam združenega dela. Pri selekcioniranju ali odbiranju idej za nove proizvode ali tehnične izboljšave, pa tudi za koristne predloge iz palete industrijske lastnine pa še po opravljeni analizi srečujemo že z naslednjimi aktivnostmi: razvijanje, testiranje in uvajanje-realizacija ideje.

Shema 2

3. Inovacije in družbeno planiranje

Redke so delovne organizacije, ki v plane gospodarjenja za naslednje obdobje vključujejo tudi inovacije. Ne samo organizacije združenega dela, temveč tudi drugi družbenopolitični subjekti bi morali obravnavati inventivno-inovacijske procese in jih vnašati v družbene plane.

Pri tem se lahko zajema naslednje vrstine iz teh procesov:

1. vlaganja v inovacije (finančna, kadrovska itd.),

2. planiranje vzpodbujanja in popularizacije množične inovacijske dejavnosti (literatura, sejmi, razstave itn.),
3. planiranje moralne in materialne stimulacije na osnovi plana „outputa“, oz. inovacijskega dohodka.

Tudi letne bilance o gospodarjenju organizacij združenega dela bi morale zajemati rezultate, dosežene iz inovacij. Če je bilo določeno leto, ali obdobje siromašno z inovacijami pa je treba to kritično in celovito obdelati.

Pri planiranju inovacij je treba upoštevati krožni tok povezovanja tehničnih inovacij, kar smo prikazali tudi s shemo št. 31. Poudariti je treba raziskave, informacijske tokove, dosežke znanstveno-tehnične revolucije in tehničnega napredka v svetu; na osnovi analize preteklosti in sedanjosti v posameznih panogah in področjih se je mogoče lotiti določitve plana za naslednje obdobje. S tem pa se določi tudi načrt aktivnosti za razvijanje ter pospeševanje inovacij.

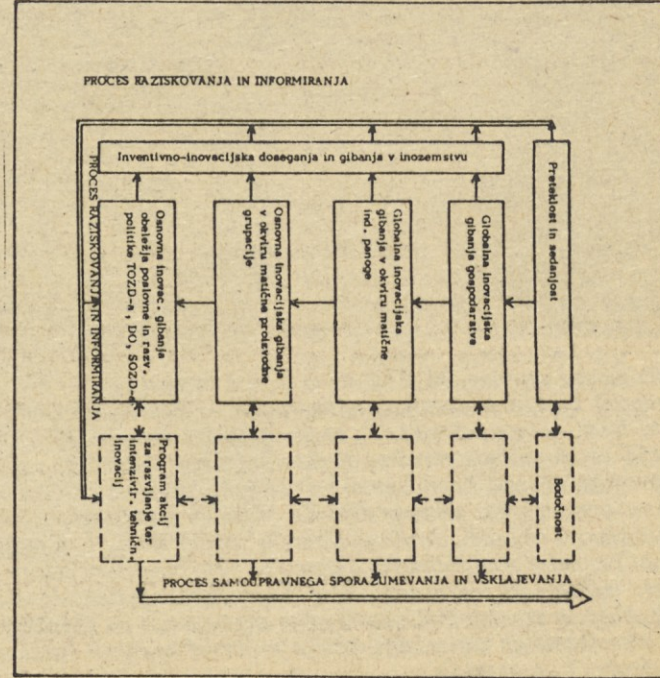
Od vlaganj v razvojno-raziskovalno delo, ali kratko v inovacije je odvisen končni uspeh in nadaljnji razvoj združenega dela. V nekaterih zahodnih visoko razvitih državah dobijo iz enega vložnega dolarja v inovacije okoli 3,5 dolarja profita; v Sovjetski zvezi pa iz enega vložnega rublja v inovacije dobijo čisti dohodek kakšna dva rublja. Za SFRJ nimamo tovrstnih podatkov. Za primer lahko navedemo spet Plamo Podgrad, ki je iz enega vložnega dinarja za inovacije dobila približno 13 dinarjev akumulacije, kar je nad vse razveseljivo, zlasti še, če primerjamo, da je najboljša tista investicija, ki je osnovana na inovaciji za akumulativne proizvode; zlasti še, če so taki proizvodi, ki lahko konkurirajo na mednarodnem tržišču.

Zelo so zanimive ugotovitve o povečevanju produktivnosti iz naslova inovacij. Le-ta poveča tudi za 90 % in več, kar je razumljivo; že manjša tehnična izboljšava na stroju ali delovni napravi v produkcijskem procesu takoj poveča produktivnost in s tem prispeva k ustvarjanju pomembnega deleža v inovacijskem dohodku oziroma akumulaciji organizacij združenega dela. Tu so načini, kako biti bolj konkurenčni na tujih tržiščih!

V zadnjih letih se srečujemo s podatki o nizki akumulativni sposobnosti našega gospodarstva; povečuje se število tozdog, ki poslujejo z izgubo in mnogi ne vidijo izhoda iz take kritične okoliščine. Zato je toliko pomembnejše, da je prav s pomočjo inovacij, raziskovalno-razvojnega dela in množične inovacijske dejavnosti možno dosegati zavirljive rezultate. In kje je formula za uspeh? Ko so nekateri proizvodi zastareli in niso več akumulativni, jih je treba enostavno izločiti iz pro-

izvodnega programa in namesto njih uvesti enako število novih ali inoviranih proizvodov. S tem se tudi definira nova prodajna cena, v kateri je planirana akumulacija za razširjeno reprodukcijo. V industrijskih deželah letno uvedejo kakšnih 20 % novih proizvodov in izločijo enak delež zastarelih oziroma neakumulativnih izdelkov. Ta način razvoje in poslovne politike je nujen tudi za naše gospodarske razmere. (Seveda pa ni enostavno povsod izločiti tako visok delež izdelkov; to je odvisno od vrste proizvodne dejavnosti).

(konec prihodnjic)

Shema 3

Velik uspeh inovatorjev v AE

(Nadaljevanje s 3. strani)

skoraj neomejene glede na potrebe TOZD in je le temu pripomoglo k ostalim prednostim tudi predgrevanje statorjev. Pomemben podatek je tudi čas in način izdelave naprave. Izdelali so jo namreč v pičlih treh mesecih in zgolj izven delovnega časa. Toda to je drugo poglavje s povsem novimi razmišljanji ter poduk delovni organizaciji.

Za izjemen uspeh so bili avtorji deležni vse pohvale delavcev TOZD, ki napravo uporabljajo in delavcev projektivnega biroja TOZD Delovna sredstva, ki je sistem lakiranja v celoti prevzel za izdelavo novih sorodnih naprav.

Tudi delavci, ki z navedenimi inovatorji delajo pri rednih nalogah dosežek pozdravljajo in kažejo zanimanje kar je pozitivno, saj je lahko tudi uspeh sodelavca vzpodbuda za razmišljanje in iskanje novih rešitev – inovacij. Žal so tudi ti tovariši enotnega mnenja, da vkljub napredku pri obravnavanju in stimulaciji inovacij še vedno v veliki meri nastopa tako pogost človeški faktor kot je zavist ali celo zaviranje.

Tovariš Marjan Stanič združuje delo v TOZD – Institut. Ker je to razvojni TOZD se delavci služb Instituta pri aplikaciji izdelkov nemalokrat srečajo s problemom, kako sedaj zahtevane električne parametre nastavljati, oziroma kako jih kontrolirati.

Marjan Stanič je eden od takih, ki ima za te probleme prav posebno „žilico“. Že v času izpred let, ko so se drugi vrstniki podili za žogo, je Marjan kradel učenost iz knjig in si nabiral izkušnje v elektroniki. Takratno zanimanje za nevidne elektrone se mu danes obrestuje, saj je izdelal za razne TOZD v Novi Gorici že vrsto izvirnih naprav za kontrolo in nastavljanje. Zaradi tega tudi ni slučaj, da opisujemo ravno Marjanov dosežek. Ko sem ga vprašal, katero napravo naj opišem,

mi je bilo takoj jasno, da mu je iz palete že izdelanih naprav najbolj pri srcu ravno naprava na nastavljanje in kontrolo stikala trosebernega regulatorja napetosti. Dokler ni izdelal naprave po svoji zamisli, smo nastavljalni električne parametre na regulatorjih napetosti s pomočjo kazalčnih instrumentov pri katerih so se pojavljale težave kot so: težavnost odčitavanja, paralaksa, ozkost območja in iz tega napor oči, dolgi časi do umiritve kazalca instrumenta, okvare instrumentov, kapaciteta akumulacija kot neobhodnega elementa pri nastavljanju povratnega toka na regulatorju je stalno upadala in stalne okvare na bremenskem uporu. Vsi našeti elementi so prav silili avtorja k razmišljanju o povsem novi napravi zasnovani na novih dognanjih. To je Marjanu in njegovima sodelavcema Borisu Kosuši in Žarku Rožiču povsem uspelo. Napravo s pridom uporabljajo v TOZD Generatorji, na liniji napetostnih regulatorjev. Tudi delavci uporabniki naprave ugotavljajo, da je to za njih velika pridobitev saj sedaj ni več problemov prekomernega utrujanja, pešanja vida, kvaliteta izdelkov je večja in še eno „ozko grlo“ linije je bilo odpravljen.

Tudi Marjan Stanič je mnenja, da bi morali postaviti obravnavanje inovacij na realnejšo osnovo in jih obravnavati z vidika izkoristka tudi tistega dela znanja in izkušenj delavcev, ki ga ne zahteva redna delovna naloga. Pripomnil je še, da stvari, ki niso patent, so pa povsem nove, še ne znamo ovrednotiti. Problem se pojavlja tudi pri stimulaciji avtorjev inovacij, ki zahtevajo visoko osnovno in predhodno znanje. Vkljub temu, meni Marjan Stanič, smo si pristop in reševanje inovacij zastavili v smislu koristi za TOZD in stimulacije za avtorje.

Avtorjem se za razgovor in predstavitev dosežkov zahvaljujem, ter jih pozivam, da še v nadalje intenzivno sodelujejo pri inovativni dejavnosti in uvajanju novih zamisli. M.R.

Inovatorski team iz tovarne delovnih sredstev.

Člani delovne skupine OK ZKS Nova Gorica in predstavniki nekaterih delovnih organizacij in skupnosti novogoriške občine so se zbrali prejšnji teden v novogoriški Iskri – Avtoelektriki. Tu so jih sprejela sekretarji OO ZK iz vseh TOZD in DSSS ter pomočnik glavnega direktorja Ludvik Jelinčič in v.d. vodja splošno kadrovskega sektorja Karel Brenčič. Potem, ko jim je Ludvik Jelinčič predstavil delovno organizacijo, sekretar OO ZK v DSSS Bojan Lavrič pa delovanje in organiziranost OO ZK, je Karel Brenčič podal stanje o usmerjenem izobraževanju pri nas v Avtoelektriki. Skupno so nato pregledali naloge komunistov v procesu reforme izobraževanja. Poleg Avtoelektrike je delovna skupina obiskala še „Meblo“ in tri vzgojnoizobraževalne organizacije na Goriškem, kjer so jih prav tako seznanili kot v Iskri, koliko so doslej napravili komunisti v procesu usmerjenega izobraževanja.

Postopna delitev Elektromehanike

Devetmesečno poslovanje delovne organizacije, priprave na reorganizacijo Elektromehanike in vključevanje objektov družbenega standarda v dokumente srednjeročnega planiranja so bile glavne točke 5. seje predsedstva sindikalne konference Iskre Elektromehanike, ki je bila 14. novembra v Kranju.

O poslovanju v 9 mesecih smo že poročali, zato bi omenil le besede Jožeta Fendeta, ki je v razpravi podprl prizadevanja finančne službe za ažurno spremljanje in usmerjanje finančnih tokov v naših TOZD. Dejal je, da bo treba kadrovske okrepitve tudi posebno finančno službo, da bo njeno delo še bolj učinkovito. Razprava je pokazala na številne nepravilnosti in napake v zvezi s planiranjem, ki jih bodo morale temeljne organizacije čimprej odpraviti.

Ena prihodnjih sej predsedstva sindikalne konference bo namenjena obravnavi priprav na reorganizacijo Elektromehanike, je dejal Vinko Marolt, predsednik SK. Informacije o dosedanjih pripravah je posredoval Jakob Vehovec, član KPO za organizacijo in AOP.

Reorganizacija Elektromehanike bo vplivala na bodoči razvoj kranjske Iskre, zato mora biti predlog organizacijskih sprememb temeljito pripravljen. Še pred javno razpravo bo predlog pretehtan na vseh organih in sestankih družbenopolitičnih organizacij. Delitev Elektromehanike naj bi se lotili postopno, premišljeno, s pretehtanimi in strokovno pripravljenimi odločitvami. Celotni proces reorganizacije naj bi razdelili v več faz. Prve organizacijske spremembe bi uveljavili že s 1. januarjem 1981, druge v letu 1981 in tretje ob koncu leta 1981.

S prvimi spremembami bomo omogočili začetke spreminjanja organiziranosti DO. Napraviti bomo morali temeljne zasnove bodoče organizacijske in samoupravne strukture. V prehodnem obdobju bodo uvedene ustrezne oblike usmerjanja vseh treh proizvodnih sistemov (Telematika, Kibernetika in ERO) /To naj bi po sedanjem predlogu zagotovili takomenovani poslovni sveti. To bi bili kolegijski organi, ki bi opravljali posamezne zadeve z delovnega področja KPO DO. Temeljna usmeritev poslovnih svetov bo v prehodnem obdobju usmerjena k notranji izgradnji proizvodnih sistemov v smislu postopnega organiziranja samostojnih delovnih organizacij.

Celotni proces reorganizacije DO mora biti v celoti organiziran in usklajen. Do organiziranja novih DO bodo delovali tudi področni kolegiji, po posameznih strokovnih področjih. Predlog organizacijskih sprememb, ki je že pripravljen, nakazuje delne rešitve, ki ji bomo izpeljali z novim letom. Do konca novembra bosta izdelana še posebna predloga za področje Kibernetike in ERO, za Telematiko je že pripravljen. Razprava bo zaključena konec marca, nakar se bomo delavci odločili o končni organizaciji na referendumih. Pripraviti bo treba številne akte o delitvi DO in združevanju v nove. Izvoliti bo treba nove samoupravne organe. Z novim letom bodo omenjeni proizvodni sistemi pričeli poslovati prek lastnih žiro računov.

Omenjeni predlog o postopni reorganizaciji Elektromehanike je pred dnevi obravnavalo tudi vodstvo slovenskih sindikatov in ga podprlo. Gradivo o organizacijskih spremembah, ki bo šlo v javno razpravo, naj bi razumel vsak delavec, so poudarili na seji predsedstva SK. Vsem bo treba dati možnosti za posredovanje pripomb in jim tudi zagotoviti ustrezne odgovore, v kolikor ne bodo vključene v predlog. Omenjeno je bilo, da bo uvedba poslovnih svetov pretehtana še na sestanku z družbenim pravobranilcem samoupravljanja SR Slovenije. Obveščanje o pripravah na reorganizacijo bo spremljala posebna komisija pri predsedstvu sindikalne konference.

V nadaljevanju seje je predsedstvo obravnavalo vključevanje družbenega standarda v dokumente srednjeročnega planiranja. Oktobra je sindikalna konferenca predlagala KPO Elektromehanike, da je potrebno tudi to področje vključiti v nove dokumente.

Z izgradnjo A4 na Laborah bo v aneksu zgrajena tudi nova kuhinja s kapaciteto do 10.000 obrokov in jedilnica z 800 sedeži. Ta investicija je vključena v srednjeročne naložbe.

Z gradnjo dodatnih objektov oz. površin v Savski loki po zazidalnem načrtu, ki se že pripravlja, naj bi pridobili okrog 15.000 kv. metrov površin. V okviru tega bi okrog 2.000 kv. metrov namenili za ureditev družbene prehrane na tej lokaciji, kjer naj bi ostalo okrog 4.500 zaposlenih.

Za sanacijo obstoječih objektov družbene prehrane v Savski loki je že izdelan predlog za obnovo. Direktor Delavske restagracije je dejal, da bi morali takoj začeti z adaptacijo kuhinje in bifejev, že zaradi odločb sanitarnega inšpektorja. Za adaptacijo obstoječih bifejev, skladiščnih prostorov in kuhinje bi po prvi oceni stroškov morali nameniti skupno 1,9 milijona dinarjev. O problematiki družbene prehrane v DO pripravljamo poseben članek. A. Boc

Prizadevanja za boljše delovne pogoje

Delavce Iskrinih temeljnih organizacij v Savski loki v Kranju pestijo problemi zaradi prostorske utesenosti. Proizvodnja se je naglo povečevala in vsako leto je več delavnic in obratov, v katerih niso zagotovljeni osnovni pogoji za varno in učinkovito delo. Čeprav nekateri včasih radi zamizijo ob takih nevednostih, ki žulijo zlasti neposrednega proizvajalca, se moramo zavedati, da s tem, ko take pojave dopuščamo, ne prispevamo k večji delovni storilnosti, k boljši delovni disciplini in ustvarjanju pristnih medsebojnih odnosov. Zato moramo našete probleme razreševati z največjo mero odgovornosti.

Pot v službo me vsako jutro vodi skozi lakirnico Tovarne telefonskih elementov in aparatov. To je delavnica, ki se ne spreminja dosti, razen po količini obdelovancev. Lakirne naprave so stare najmanj 15 let, tehnologija predobdelave pa pet.

Lakirnica Tovarne TEA pokriva potrebe svoje in ostalih temeljnih organizacij. V njej dela 24 delavcev. Njene kapacitete so zadoščale pred 10 ali 12 leti. V zadnjih letih pa čuti vedno večji pritisk TOZD, ki povečujejo proizvodnjo. Neusklajeni proizvodni plani in njihovo nenehno spreminjanje delajo sive lase delavcem lakirnice. Velikokrat prekinjejo posamezne operacije, da opravijo nujna dela, da ne bi povzročili zastoja v proizvodnji. Delavci so sicer marljivi, marsikaj zmorejo – toda to ne mora biti razlog, da jim nalagamo vedno težje breme. To namreč slejkoprej pripelje do nezadovoljstva, zapuščenja dela zaradi zdravstvenih okvar ipd.

Delavci v lakirnici TEA so torej preobremenjeni, delajo v dveh izmenah. Tudi z nagrajevanjem niso zadovoljni. Pojavlja se vprašanje, ali ni njihovo delo slabše vrednoteno, saj jim dopuščajo pretirano visoko preseganje norm. S tem sicer delavci dosegajo sorazmerno velike OD, vendar to ne rešuje problema.

SANACIJA LAKIRNICE SE V OBLAKIH?

Vodjo proizvodnje Tovarne TEA Antona Knapa sem prosil za nekaj pjasnil v zvezi s sanacijo njihove lakirnice. Prijazno me je popeljal pred maketo bodoče obdelovalnice TEA, ki bo na Laborah (A2), kjer je zdaj montaža TEA. Tam je predvidena tudi nova, sodobna lakirnica, ki bo omogočila učinkovitejšo organizacijo dela in omilila nezdružive delovne pogoje. V njej naj bi opravljali le storitve za TOZD TEA. Linija predobdelave, ki bo programsko vodena, bo uvožena. Lakirno linijo bodo postavili v sodelovanju z domačimi proizvajalci tovrstne opreme. O tem, kdaj bo gotova

novogradnja na Laborah (A3), kamor se bo preselila montaža, je preuranjeno pisati. Seveda pa je to pogoj za selitev obdelovalnice TEA iz Savske loke na Labore.

Ko sva s tovarišem Knapom stala pred maketo, sva žal ugotovila, da je že v fazi projektiranja novih delovnih prostorov moč zaznati utesenost. Prehodni in odlagalni prostori so premajhni ali pa sploh niso predvideni. V praksi pa potem delovne prostore obremenjujemo s skladiščenjem materiala in polizdelkov, kar povzroča poškodbe materiala in ovira hiter transport. Skratka neke vrste začarani krog ali le stara napaka, ki jo v Iskri radi ponavljamo, namesto da bi se kaj naučili.

Glede zagotavljanja zdravih in varnejših delovnih pogojev v lakirnicah sem se pogovarjal s Petrom Polakom, vodjo oddelka za družbene zadeve v kadrovske službi. Pojasnil je, da aprila prihodnje leto prične veljati novi zvezni predpis, ki bo zaostрил sedanje predpise o varstvu pri delu v lakirnicah. Imamo tudi poročila pooblaščenih zavodov za varstvo pri delu o stanju naših lakirnic in odločbe republiškega inšpektorata za delo, ki nas obvezujejo za ureditev omenjenih delovnih prostorov.

V teku je več akcij za ureditev pomanjkljivosti obstoječe lakirnice v TEA, je dejal P. Polak. Uvedli naj bi uporabo vodotopnih lakov v sodelovanju s strokovnjaki RTC, ki jih je moč kupiti na domačem trgu. Sistem bo bistveno zmanjšana nevarnost požara ali eksplozije. Projektna organizacija „Žičnice“ je že izdelala projekt za rekonstrukcijo lakirnice. V izdelavi sta še projekta za avtomatsko gašenje požara in preureditev tunelske peči za sušenje obdelovancev.

Do sredine leta 1981 bodo delovni pogoji v sedanji lakirnici boljši. Večja bo varnost delavcev. Ostala vprašanja v zvezi z normiranjem in nagrajevanjem pa bodo po zagotovilih A. Knapa prav tako skušali rešiti.

Alojz Boc

Novosti Iskre s področja javne telefonske tehnike

V navado je že prišlo, da Iskra vsako jesen zbere strokovnjake PTT organizacij Jugoslavije in jim tolmači svoje zadnje novosti s področja javnih telefonskih central, torej javne posredovalne (komutacijske) tehnike. Tako je bilo tudi letos oktobra na Bledu.

Na sestanku s strokovnjaki PTT organizacij Jugoslavije je vodja tovarne avtomatskih telefonskih central vrste „Iskra“ ugotovil, da je ta tovarna zares že kar velika tovarna tako v Sloveniji kot v Jugoslaviji. Tovarna namreč izdeluje veliko število komutacijskih (posredovalnih) sistemov tako za jugoslovanske potrebe v velikih količinah, predvsem za potebe PTT, kot za inozemsko tržišče. Gre za naprave za potrebe javne in zasebne posredovalne tehnike.

Velikost seveda ni podana le z velikim številom letno izdelanih telefonskih priključkov, pač pa tudi z dejstvom, da tovarna sama izdeluje mnogo osnovnih komutacijskih elementov (kot npr. hermetičnih kontaktnikov, tiskana vezja, žične oblike, ipd.), da tovarna zaposluje za svoje potrebe še

mного drugih proizvodnih enot v lastni delovni organizaciji in v drugih organizacijah Iskra (kot npr. izdelavo konstrukcij, mehanizmov, uporabo, kondenzatorjev, diod, transistorjev, mikroelektronskih elementov, itd.) in da angažira za svoje potrebe celo sodelavce in organizacije izven sestava ISKRA (kot npr. na material za vtične enote, konektorje, žico, itd.).

Vsa ta široko razvejana dejavnost seveda vodi do novih spoznanj in končno do novih izdelkov. Tu ne gre za „takšne načrte in želje, ki so prek naših možnosti, prek meja ustvarjenega družbenega dohodka“ (glej članek v časopisnih novicah v glasilu Iskra 15. 11. 1980), pač pa za izdelke, ki kažejo, da Iskra raste vzporedno s svetovnim nazorom. Seveda pa je na (Nadaljevanje na 5. strani)

Novosti Iskre s področja javne telefonske tehnike

(Nadaljevanje s 4. strani)

te izdelke čim prej potrebno opozoriti kupca, če je le mogoče pa mu izdelke tudi pokazati v praktični rabi.

Prav to pa je motiv, da je Iskra sklicala sestanek PTT strokovnjakov, na katerem je prikazala zadnje novosti s področja komutacijske (posredovalne) tehnike.

Zelo enostavna je ugotovitev, da je tu že čas elektronike, da opustimo, kar je najbolj mogoče, drago ročno delo, da v našem primeru opuščamo izdelavo telefonskih central v koordinatni stikalni tehniki in, da prehajamo na elektroniko, saj je za to podanih več razlogov.

Vrsta telef. central	1981	1982	1983	1984	1985
koordinatna tehnika	50000	40000	35000	25000	15000
Metaconta	135000	155000	155000	150000	135000
Iskra 500 A	5000	15000	20000	15000	15000
Iskra 2000	-	-	15000	20000	20000
Iskra digit.	-	-	-	40000	80000
Skupaj:	190000	210000	225000	250000	265000

Opomba: Mimo te proizvodnje so predvideni še izdelki za izvoz.

Številke so „zelo lepe“, so pa realne, saj PTT organizacije v Jugoslaviji predvidevajo približno letno 10 % rast števila telefonskih priključkov, kar spet lahko vidimo iz naslednje tabele, ki zaključuje leto 2000 s 65 priključki na 100 prebivalcev Jugoslavije. Če bo temu zares tako – v kar pa ne dvo-

V proizvodnji se poenostavlja težki strojni park in težko ročno delo, zelo na široko uvajamo lažje delo z miniaturiziranimi elementi, četudi je takšno delo sicer bolj precizno. Pri uporabi takšne naprave pa se več tako močno ne bojimo agresivnega onesnaženega zraka, za naprave potrebujemo manj prostora, naprave so pri vzpostavljanju zvez bolj hitre, vzdrževanje je kar najbolj poenostavljeno.

Tem težnjam sledi tovarna „telefonskih central Iskra, kar se kaže tudi v načrtu proizvodnje posredovalnih naprav.

Načrt proizvodnje telefonskih central za domači trg

Število telefonskih priključkov v Jugoslaviji

leto	1966	1969	1970	1971	1972	1973	1974	1975	1976	1977	1985	2000
število telef. priključkov	549000	623000	736000	821000	911000	1004000	1143000	1301000	1431000	1556000	...x	...x
na 100 prebivalcev	2.72	3.06	3.59	3.99	4.38	4.64	5.22	5.95	6.47	7.11	... 18	... 65

v obliki govora, pogovora, v sliki ali z (digitalnimi) podatki kar najhitreje predali drug drugemu.

Po tem več kot širokem uvodu pa pogledjmo na hitro mimo citiranih zastavljenih ciljev organizacije ISKRA tudi konkretne vpeljave novosti na tem področju.

Sprva je za vsako zvezo stal človek, telefonist pri ročnem posredovanju. Nato smo upeljali izbiralnike, kjer smo delo vzpostavljanja zveze predali napravi – magnetnemu sistemu v izbirniku pri direktni izbiralni tehniki. Prešli smo na centralizirane organe, na registre pri koordinatni stikalni tehniki in (leta 1950) celo na močno centralizirane procesorje v elektroniki kot npr. pri telefonskih centralah vrste „Iskra – Metaconta“.

Prav ta procesor pa je sčasoma prevzemal vse več nalog tako, da se je pojavil velik problem, če je kdaj odpovedal. Tako sedaj nalogo procesorja ob uporabi najmodernejše mikroelektronike prenašamo na več mikroprocesorskih enot, ker je dandanes to možno prav zaradi majhne potrebe prostora in zaradi relativne cenenosti.

V tej smeri prihajajo na trg javne elektronske telefonske centrale, vrste ISKRA 500 A, za največ 500 priključkov. Le-te centrale bodo zlahka zamenjale koordinatne centrale vrste

Iskra 58, C-160, za največ 160 priključkov, saj je takšno majhno število možnosti potalo za današnji čas praktično že premajhno, mimo dejstva, da so zgrajene elektromehanske „klasične“.

Te vrste central Iskra 500 A so v vseh pogledih zelo prikladne, saj bo vključitev možna že v 10. dneh od začetka montaže, ostale bodo lahko brez posadke za vzdrževanje, saj se signali alarmiranja lahko prenašajo v nadrejeni center preko posebnih naprav kot npr. ISKRA – TM 15. Posebnost pa je še v tem, da jih lahko vgradimo celo v kontejner. Zaradi nujnih potreb je ISKRA že izdelala načrt proizvodnje.

Načrt proizvodnje avtomatskih telefonskih central, vrste ISKRA 500 A

Delno novost v elektroniki predstavljajo tudi elektronske javne telefonske centrale, vrste ISKRA – METACONTA 10 CN, ki imajo uporabljene procesorje novejših generacij in pa položeno spojno polje, kar zahteva manj prostora odn. nudi večje število priključkov. Takšna centrala že „raste“ v Celju tako, da so si to člani PTT že lahko ogledali, v promet pa bo vključena 1. 6. 1981.

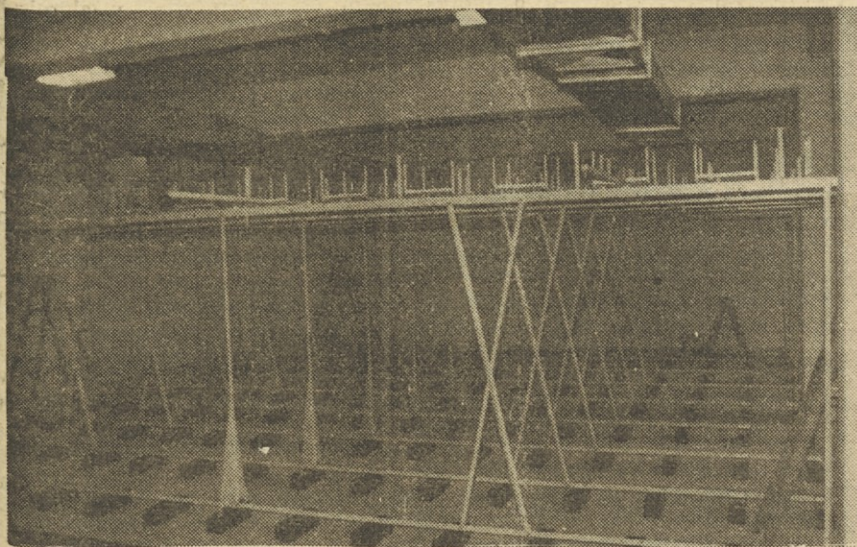
Da pa bi kljub vsemu še hitreje mogli zvečati število javnih priključ-

kov, Iskra nudi PTT organizacijam še dodatek za upeljavo „dvojnih dvojčkov“, ko lahko priključimo dva samostojna telefonska priključka na en dovod, ki ima en sam vhod v centralo. Enostavno, učinkovito in ceneno za vse obstoječe elektromehanske javne telefonske centrale.

Nakazana pa je še nova tendenca. Kljub temu, da je prenosna tehnika organizirana v svoji delovni organizaciji, v odnosu do kupca telekomunikacije predstavljajo celoto s področja posredovalnega (komutacijskega) in prenosnega področja že danes, še bolj pa se kaže v bodoče. Iskra nudi kupcu že lep spekter prenosnih naprav, z opisovanimi centralami Iskra 500 A v kontejnerjih pa želi kupcu v eni celoti hkrati nuditi tudi že odgovarjajoče visokofrekvenčne naprave tako, da je vključitev v obratovanje, torej tudi v javno omrežje, zelo enostavna in hitra. Pri tem pa ne smemo pozabiti na dolgo vrsto novih zasebnih elektronskih telefonskih central, aparatov in kombiniranih direktorsko – sekretarskih garnitur.

Po izjavah sodeč, so bili strokovnjaki PTT s prikazanimi problemi zelo zadovoljni tako, da že sedaj računajo na podobni sestanek čez leto dni.

J. M. Unk

Pogled v zgradbo nove celjske javne telefonske centrale, preden so stekla prva montažna dela.

OD ZAMISLI DO NOVINARSKEGA PRISPEVKA (15)

NOVINARSKÉ PODZVRSTI

Osmrtnica

To je kratek biografski prikaz, v katerem so podatki o umrlem, njegova dejavnost, zaposlitev, družbene in organizacijske povezanosti, najvažnejši podatki iz življenja, odlikovanja, vzrok smrti itd. Gre za preprosta dejstva, preprosto sestavljen prispevek, vendar z odlično mero spoštovanja, pietete in upoštevanja položaja.

Izjava

Je podzvrst, ki jo premalo uporabljamo. Navadno preraste kar v intervju. Z izjavo posredujemo bralcem mnenja, stališča pomembnih ljudi, predstavnikov oblasti in organizacij. Objavljamo jih tudi ob pomembnejših dogodkih, ob problemih, obletnicah, ob kritiki, obisku ipd.

Feljton

Je vsebinsko in oblikovno zelo zanimiva oblika. Uvrščamo jo med novinarsko – literarne zvrsti. V zadnjem času se je koncept feljtona močno spremenil. Postaja daljši, bolj živ. Navadno je to na dramatičen način opisan zgodovinski dogodek, pojav ali podvig nekega človeka. Važno je, da ima elemente zgodbe in literarnega sestavka. Dati mora presek nekega dogajanja, osvetljen mora biti z individualno oceno in prikazan na nesuhoparen način.

Recenzija

To ni tipična novinarska zvrst. Služi predvsem presoji knjige, gledališke predstave, filma, koncerta ipd. Umetniško delo omeni po vsebini in obliki, z gledišč napredne umetnosti, estetike, družbene vloge, idejne vsebine itd. Recenzija ima nalogo na razumljiv način približati bralcu umetniško delo in mu razložiti vsebino in obliko, presojati umetniško delo in sposobnosti umetnika, da mu pomaga razvijati njegove sposobnosti. Recenzenti so največkrat specialisti za posamezna kulturna področja, katerih mnenje zaradi poznavanja cenijo bralci in umetniki.

Glosa

Je kratek satirični komentar, ki v glavnem obravnava drobne stvari. Odlikuje se po hoteni zaostritvi in služi za smešenje negativnih dejanj, idej in njihovih nosilcev ter kot kritika pomanjkljivosti. Glosa polemiko zaostri, ne povzroča le smeha, temveč ima tudi svoj kisli priokus. Jezik je oster in jasen, toda ne prehudo ciničen. Na koncu glose je večkrat nepričakovan preobrat, retorično vprašanje ali kratek odločen povzetek. Čeprav je to zahtevna oblika pisanja, zahteva precejšnjo mero takta pa tudi poguma, bi jo morali bolj uporabljati.

To so v glavnem vse novinarske podzvrsti. Če želimo napisati prispevek, ki bo upošteval in vseboval vsa pravila za določeno zvrst, nam bo to vzelo več časa, kot če bi pisali spontano. Kljub temu pa je vredno porabiti nekaj več časa in napisati nekaj zares dobrega. S tem bodo veliko pridobili naši časopisi, vi sami kot pisci in tudi bralci, ki jim bo branje bolj razumljivo in v večji užitek. To pa je pri pisanju tudi naš namen, mar ne?

M. Meglič

Podelitev odlikovanj in otvoritev razstave

V petek, 14. novembra so v Iskrini Tovarni telekomunikacij na Laborah slovesno podelili državna odlikovanja 35 delavcem TOZD TEA, hkrati pa je bila odprta tudi razstava del slikarja Konrada Peternelja – Slovenca.

Konrad Peternelj – Slovenec, rojen v Žireh 15. 2. 1936, je z risanjem pričel že v otroških letih in je bil v šoli stalni sodelavec takratnih stenčarov. Izučen je za čevljarja in še sedaj dela v tem poklicu v modelirnem oddelku tovarne Alpina. Najprej je slikal na lesnit, platno in les, v zadnjih petnajstih letih pa na steklo. Njegovo delo spada v smer figurlike. Rad slika domačo pokrajino, ljudi pri delu, počitku, zabavi in žalovanju. Njegove slike so živ prikaz življenja, v svetlih barvah, natančno izdelane in gledalcem prijetne.

Slikar, ki je doslej razstavljal skoraj na vseh celinah, se je predstavil z devetimi samostojnimi in 42 skupinskimi razstavami ter prejel več domačih in mednarodnih nagrad in priznanj.

Znani kritik prof. Zoran Kržišnik je v eni izmed ocen Peterneljevih del zapisal: „Vir navdih je gorenjska pokrajina, zaprta kot pri Žireh, koder je umetnik doma, in kjer vneto opazuje naravo v njenih razkošnih menjavah. Ne gre mu za portretiranje, temveč za doživljanje njenih menjav, v

Marija Maček, že 35 let marljiva in zvesta članica kolektiva – je prejela red dela s srebrnim vencem.

Med slavnostno otvoritvijo razstave.

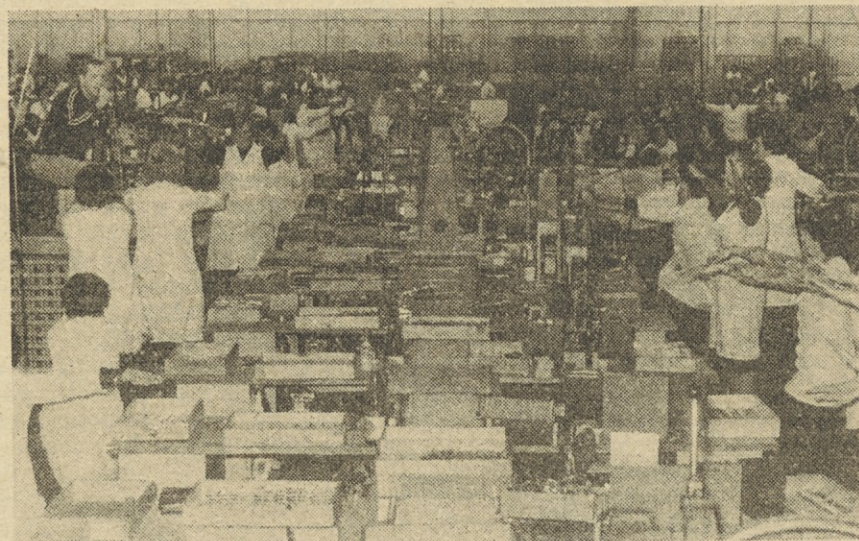
katerih se svojvrstno menja tudi človek.

Z istim obrazom, istim gibom, celo

istim oblačilom je drugačen v zimi kot v poletju, drugačen je v pomladnem jutru kot v jesenskem mraku; vsakokratno opravilo, ki ga narekuje letni čas in ura dneva, mu daje drugo podobo in vsebino, tudi če je samo nakazano, celo če je nakazano z isto preprosto gesto – široko razkročenimi nogami v hoji, divjim zamahom rok, ki jih Konrad Peternelj vidi kot značilno povezane s kmečimi opravki.

Ženske, rjave polti, z belo ruto na glavi; možaki v predimenzioniranih, podkovanih čevljih – pravzaprav jih takšnih umetnik niti ne vidi več na naših poljih, nosi jih v spominu, združili so se mu v predstavo tistega težkega, robatega, prvinkega, kar sodi k snežnim kučmam, gobam podobnim gorenjskim hišam, kar se družijo v njegovi predstavi s srpom, ki reže zrelo žito, in lestvijo, pristavljeno za obiranje sadja, predvsem pa sodijo k globokim gazem, ki jih delajo v sneg stopinje prepustnih svatovalcev ali zimskih zalovalcev, saj je izražanje najgloblje žalosti in najbolj razigranega veselja v trdnem svetu kmečkih del za opazovalca kar boleče.

E. Kržišnik

Posnetek s poskusnega rekreacijskega odmora na traku koordinatnega stikalnika v TOZD TEA v Kranju. Poskus je dobro uspel in upajamo, da bo najboljša propaganda za razširitev te dejavnosti v naših TOZD.

Glede na pomanjkanje prostora bomo obširneje o tem spregovorili prihodnjič.

Pred sprejemanjem samoupravnih sporazumov

Delegati delavskega sveta Široke potrošnje so se v sredo, 12. 11. 1980 zbrali na sestanku v Škofiji Loki. Dnevni red tokratnega zasedanja je obsegal obsežno poročilo odbora za razvoj samoupravljanja DO, člani DS so obravnavali Samoupravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med Interno banko Iskra in Delovno skupnostjo Interne banke Iskra.

Obravnavali so tudi stanje na področju urejanja medsebojnih odnosov med TOZD Elektromotorji Železniki in TOZD Montaža Idrija. Najavljenemu dnevnemu redu so dodali tudi informacijo o devetmesečnem poslovanju delovne organizacije, obravnavali pa so tudi Samoupravni sporazum o temeljih srednjeročnega plana SOZD Iskra.

Poročilo odbora za razvoj samoupravljanja je zajemalo informacijo o poteku obravnav samoupravnega sporazuma o medsebojnih — odnosih, skupnem sodelovanju, pravicah, obveznostih in odgovornostih med TOZD Prodaja in drugimi temeljnimi organizacijami v Široki potrošnji. Na pobudo področja za razvoj DO so delegati obravnavali predlog za organiziranje RR dejavnosti v delovni organizaciji.

S tem v zvezi je poročevalec — vodja področja za razvoj DO Peter Pleško — poudaril, da so predlog obravnavali že vsi ustrezni strokovni organi temeljnih in delovne organizacije na razširjenem političnem aktivu delovne organizacije pa tudi vsi družbeno-politični aktivisti.

O tej dejavnosti je bilo res že dosti informacij, zato naj povzamemo samo poudarek poročevalca: ne gre za vertikalno delitev dela, temveč za enakovredno sodelovanje na horizontalni ravni. Dejstvo je namreč, da sedanje razvojne skupine v TOZD niso zadosti močne za vse programske naloge srednjeročnega in perspektivnejšega razvoja delovne organizacije, z uresničenim dogovorom o osnovanju razvojnega instituta pa tudi nikakor niso prizadete.

V okviru te točke dnevnega reda so delegati obravnavali tudi predlog samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med delavci temeljnih organizacij in delovno skupnostjo posebnega pomena Iskra Široka potrošnja, Raziskovalni institut, Ljubljana.

Ozko je s tem povezan tudi predlog sprememb in dopolnitev samoupravnega sporazuma o združevanju v delovno organizacijo Široka potrošnja, ki bo moral zajemati tudi bodoči raziskovalni institut. Delegati delavskega sveta so v okviru informacije o perspektivah RR dejavnosti sprejeli tudi informacijo o sistemizaciji raziskovalnega instituta in sedanji kadrovski sestavi te delovne skupnosti.

O nujnosti močnejših razvojnih kapacitet v Široki potrošnji se na vseh forumih razpravlja že več let, je med drugim poudaril tudi glavni direktor DO Simon Primožič. Tudi predlagano razmerje financiranja delovne skupnosti razvojnega instituta je nadvse ugodno. Od celotnega zneska, potrebnega za financiranje, je del obveznega združevanja predviden v višini 30 %, ostalih 70 % pa delavci raziskovalnega instituta ustvarijo iz neposredno naročenih nalog TOZD. Iz tega razmerja je razvidno tudi to, da bo od prizadevnosti posameznih TOZD odvisno, koliko bo ta delovna skupnost res angažirana v Široki potrošnji.

V nadaljevanju zasedanja so delegati razpravljali o predlogu samoupravnega sporazuma o temeljih srednjeročnega plana SOZD Iskra in ugotovili, da kratki roki tega in do sedaj obravnavanih samoupravnih sporazumov narekujejo nujnost takojšnje obravnave. Referendum za sprejemanje samoupravnih sporazumov (TOZD Prodaja, Raziskovalni institut, dopolnitve sporazuma o združevanju v delovno organizacijo, sporazum o srednjeročnem planu SOZD Iskra in sporazum o srednjeročnem planu delovne organizacije) bo v vseh temeljnih organizacijah Široke potrošnje 15. decembra letos.

V poglavju samoupravnih sporazumovanj v delovni organizaciji so delegati slednjič tudi potrdili samo-

upravni sporazum o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med Interno banko Iskra in delovno skupnostjo Interne banke Iskra.

Poslovnega poročila, ki je bilo izdelano tik pred zasedanjem delavskega sveta, odbor za gospodarjenje DO še ni obravnaval, zato so delegati tokrat poslušali le splošno informacijo.

Doseženi rezultat, o katerih bo odbor za gospodarjenje še podrobneje razpravljaj, navaja ugodne številke. Po besedah glavnega direktorja DO, ki je dosežene rezultate komentiral, je bila v dosedanjem obdobju konjunktura za širokopotrošne proizvode dobra, da pa je žal nismo v zadostni meri izkoristili. Težav za to je precej, največ pa jih izvira v organizaciji proizvodnje. S tem poglavjem je neločljivo povezana dolga vrsta zunanjih in notranjih faktorjev, vseeno pa notranji prevladujejo.

Do konca leta bodo gospodarski pogoji najtežji doslej. Kritična bo nabava uvoznih reprodromaterialov, še bolj kot doslej bodo prisotne težave pri preskrbi z domačim reprodromaterialom. Na prvem mestu je še vedno pločevina iz jesenjske železarnice — temeljni organizaciji v Železnikih in Idriji, v zadnjem času pa tudi tovarna gospodinj-skih aparatov iz Reteč — se soočajo z vse večjimi izpadi proizvodnje. Problemu s pločevino se pridružuje še pomanjkanje pertinaksa, barvnih kovin itd. Problematična je tudi bakrena žica, ki je primanjkuje, povrh pa je izredno slabe kvalitete.

Položaj torej sploh ni rožnat, po vseh temeljnih organizacijah bodo delni zastoji do konca letošnjega leta na dnevne redu. Navedenih težav se

TOZD SPREJEMNIKI SEŽANA

Akutno pomanjkanje reprodukcijskih materialov

Fizični obseg proizvodnje v tovarni radijskih sprejemnikov v Sežani je v letošnjih devetih mesecih v primerjavi z enakim lanskim obdobjem manjši skoraj za petino, vseeno pa je dohodek v primerjavi s tem obdobjem za 5 % večji. Žal je podatek ugoden le v primerjavi s preteklim letom, kajti letošnji plan ni bil dosežen. Fizični plan je realiziran z 61 %, načrt dohodka pa s 67 %.

Tudi čisti dohodek je 10 % pod planirano vrednostjo, poudariti pa je treba, da je bil ustvarjen z manj delavci kot so načrtovali. V primerjavi z enakim lanskim obdobjem je indeks števila zaposlenih 96, delavci, ki jih je letos 21 manj kot lani, pa izpolnjujejo letošnji letni plan z indeksom 95. Število zaposlenih v sežanski Iskri je trenutno 499.

Perspektive TOZD Sprejemniki v Sežani si ni moč zamisliti brez investicije v najnujnejše posodobitve obstoječih proizvodnih kapacitet. Sanacijski program je neločljivo vezan na realizacijo investicije, ki so jo skrbili na najmanjši možni obseg. Izdelali so predlog osnutka minimalne naložbe, s katero bi obnovili galvaniko, razširili mehansko obdelavo in modernizirali navijalnice transformatorjev. Ta naložba ustreza vsem investicijskim kriterijem in bo zagotovila izvozne možnosti na področju transformatorske dejavnosti in usposobila razvoj programov ojačevalnih naprav. Tako skržena naložba, ki je izključno namenjena opremljenosti vidi zidovi so namreč izpuščeni — je bila na seji odbora sovlagateljev dela in sredstev v SOZD Iskra potrjena. Investicija, ki obsega 75 milijonov dinarjev, je uvrščena v novi predlog investicijskih naložb, ki se bodo financirale v letu 1981. Pričetek vlaganj je predviden v prihodnjem letu, proces pa naj bi bil zaključen v drugi polovici leta 1982.

Se enkrat je potrebno poudariti, da je naložba za TOZD Sprejemniki neizogben življenjski pogoj, da so sedanje proizvodne kapacitete absolutno dotrajane in za izvozne zahteve premalo natančne, da inšpektorat zaradi nevarnosti z zastupitvami delavcev in okolja grozi z odločbo o ukinitvi sedanje galvanike — predvsem pa je kakršnakoli sanacija brez teh najnujnejših sredstev neuresničljiva.

Osnovni vzrok nedoseganja plana na vseh področjih je znan tudi brez podrobnega razčlenjevanja. Pomanjkanje reprodromateriala, ki je neposredno ali posredno povezan z uvozom. Na drugem mestu je padec prodaje serijskih ojačevalnih naprav, še večji pa se pričakuje do konca leta. Vzrok za to je znan — začasna prepoved uporabe družbenih sredstev za investicijske namene. S tem v zvezi je zanimivo, da prodaja ojačevalnih naprav za individualne kupce vseskozi odlično poteka.

Ob zaključku tretjega kvartala so imeli v Sežani zaradi navedenih vzrokov v zalogi za 10 milijonov dinarjev nedokončani izdelki, zlasti ojačevalnih naprav. Ob tem velja poudariti, da so naprave skoraj v celoti dokončane, vseeno pa nekateri naročil ne bodo mogli realizirati, ker so na „črni

bo moč izogniti edino z večjim izvozom, zato še enkrat poudarjamo, — kot so potrdili tudi delegati — da je treba vse sile brez oklevanja usmeriti v izvoz. Simon Primožič je ob nedavnem odloku ZIS o sproščenih cenah nekaterih širokopotrošnih izdelkov poudaril, da le-te ne morejo biti rešitev in da je potrebno proizvodnjo usmerjati na osnovi boljše organizacije, boljše izkoriščenosti delovnega časa, večje smotrnosti pri nabavi in porabi reprodromateriala. „Že zdaj se dogaja“, je poudaril glavni direktor, „da v nekaterih temeljnih organizacijah uvažajo materiale za artikle, ki bodo v proizvodnji šele naslednje leto, obenem pa primanjkuje materialov za sedanjo proizvodnjo. Posledica tega je, da se v isti tovarni istočasno kopičijo zaloge materialov za proizvodnjo, ki je ni, v drugem prostoru pa stoji proizvodni trak!“

Zadnja točka dnevnega reda delavskega sveta je bilo poročilo o stanju urejanja medsebojnih odnosov med TOZD Elektromotorji Železniki in TOZD Montaža Idrija. Kot običajno je tudi tokrat poročilo v začetku izzvenelo v nejasnih namigovanih predstavnikih ene in druge temeljne organizacije, slednjič pa je obveljal sklep, da je potrebno nemudoma — do konca novembra — izdelati, obravnavati in sprejeti samoupravni sporazum z natančno pojasnjenimi medsebojnimi pravicami, odgovornostmi in zadolžitvami. Na osnovi tega sporazuma mora biti sprejet tudi organizacijski predpis, ki naj natančno definira potek sodelovanja med temeljnimi organizacijama.

Hkrati s sklepom delavskega sveta, da mora biti dokument sprejet do konca novembra, so delegati sprejeli tudi odločitev, da v nasprotnem primeru položaj razišče odbor za samoupravno delavsko kontrolo delovne organizacije in najde odgovorne za morebitni neuspeh sporazumevanja.

Stane Fleischman

listi“ uvoza med drugim tudi mikrofoni in slušalke. Jasno je, da zaradi tega ojačevalnih naprav ne bodo mogli dokončati.

Popravljeni izvozni plan, ki so ga morali spremeniti, kakor smo že pisali, zaradi prekinitve kooperacijskih odnosov z Unitro, je predvideval 0,9 milijonov dolarjev izvoza, ki so ga uresničili z indeksom 58,4. Uvoz je tako močno presegel realizirani izvoz, čeprav tudi slednji ni bil v celoti realiziran. Razliko med izvozom in uvozom bo seveda potrebno čimprej zmanjšati, oziroma odpraviti, zato skupno s sanacijsko komisijo že pripravljajo nekaj mednarodnih kooperacijskih poslov.

V letošnjem oktobru je položaj v Sprejemnikih še slabši kot v prejšnjih

S sestanka DS DO Široka potrošnja.

DO ELEKTROZVEZE

Zaključki problemske konference ZK

Problemska konferenca ZK v DO ELEKTROZVEZE je obravnavala družbeno politične razmere v DO ELEKTROZVEZE s posebnim poudarkom na gospodarjenju in izpolnjevanju obveznosti v DO. To oceno je opravila z ozirom na enoletni obstoj DO, njeno namensko organiziranost in usmeritev v okviru izpolnjevanja zastavljenih nalog za celotno SOZD ISKRA.

Konferenci je bilo predloženo poročilo, sestavljeno v delovni skupini za pripravo problemske konference. Osnova za to poročilo so bila gradiva OOKZ TOZD v DO. Čeprav poročilo ni bilo obravnavano na OOKZ je bilo na problemski konferenci dopolnjeno z nekaterimi razpravami in sprejeto, kot dokaj realen odraz družbeno političnih odnosov v DO in delovanja komunistov pri izpolnjevanju politike začrtane v dokumentih kongresov ZK, kot tudi sklepov občinskih konferenc ZK v občinah v katerih naši komunisti delujejo. Komunisti smo ocenili vrsto pozitivnih uspehov našega delovanja, kakor tudi vrsto pomanjkljivosti izraženih predvsem v gradivu in razpravi ter zato predlagali, da sprejemamo ustrezne usmeritve in zaključke, ki naj zagotavljajo našo večjo aktivnost in boljše delovanje v okviru DO, kot tudi v TOZD.

Konferenca je ocenila, da današnji rezultati poslovanja zahtevajo odločno akcijo vseh komunistov, za kar je potrebno sprejeti ustrezne akcijske programe v OOKZ s katerimi bomo razrešili vrsto vprašanj, ki jih konferenca nakazuje, zlasti v naslednjem:

1. KOMUNISTI SE BOMO INTENZIVNO IN KONKRETNO ZAVZEMALI ZA PRISTOP K SMOTNI SELEKCIJI RAZVOJNEGA IN PROIZVODNEGA PROGRAMA V DO.

Programska usmeritev mora biti vezana na razvoj posameznih TOZD, pri čemer moramo voditi račune o taki programski usmeritvi, ki naj zagotavlja industrijsko proizvodnjo in takšen program posameznih TOZD, ki daje ustrezne ekonomske rezultate, obenem pa razrešuje sodelovanje v okviru ostalih DO v SOZD ISKRA in bazira predvsem na izkoriščanju znanja in intelektualnega potenciala s katerim naša DO razpolaga.

Programska usmeritev naj zagotavlja tudi večjo lokacijsko integracijo posameznih TOZD, oziroma služb od razvoja do proizvodnje.

2. KOMUNISTI SE BOMO DOSLEDNO ZAVZEMALI ZA USTREZNO PRIPRAVO SREDNJEROČNIH PLANSKIH DOKUMENTOV, KOT TUDI PLANA ZA LETO 1981.

V tem cilju, bomo vztrajali na najbolj samoupravnem sprejemanju teh dokumentov in s tem za vso našo odgovornost pri izvajanju sprejete politike. Zagotoviti moramo čim širšo udeležbo članov našega kolektiva pri tej obravnavi, kot tudi najbolj ustrezno strokovno razlago ob sprejemanju teh dokumentov.

3. KOMUNISTI SMO DOLŽNI DO SKRAJNIH MEJA POVEČATI ODGOVORNOST IZPOLNJEVANJA OBVEZNOSTI DO POSEBNEGA KUPCA.

Prvenstveno je zagotoviti izpolnjevanje planskih obveznosti za namenskega kupca! Z ozirom na to, da smo DO namensko proizvodnje, moramo vsem vprašanjem, od projektive, preko kontrole do predaje naših proizvodov namenskemu kupcu zagotoviti posebno pozornost. Potrebno je doseči, da se z namenskim kupcem dogovarjamo bolj enotno, bolj tehnično in strokovno ter na ta način onemogočimo parcialno oblikovanje problemov izven ustreznih organizacijskih oblik.

4. KOMUNISTI SE OBVEZUJEMO, DA BOMO S KONKRETNIMI AKCIJAMI ZAGOTAVLJALI IZVAJANJE NAŠIH SAS S KATERIMI NA NIVOU DO USPEŠNEJE RAZREŠUJEMO NAŠE PROBLEME IN TAKO PREPREČEVALI ŠKODLJIVO ZAPIRANJE POSAMEZNIH TOZD V LASTNE OKVIRE Z DUPLIRANJEM DEJAVNOSTI, ZA KATERE SMO SE DOGOVORILI, DA JIH SKUPNO RAZREŠUJEMO NA RAVNI DO.

Pri tem bomo zahtevali večjo odgovornost vodilnih in vodstvenih delavcev na vseh področjih za izpolnjevanje tako sprejete politike.

V okviru akcijskih programov bomo posvetili večjo pozornost izpolnjevanju planskih obvez, večanju produktivnosti dela in posodabljanju tehnologije, varčevanju, izrabi delovnega časa, spoštovanju dogovorov in še posebej vestnemu obnašanju pri izpolnjevanju svojih delovnih dolžnosti.

5. V LETU STABILIZACIJSKIH NAPOROV, MORA BITI NAŠA VELIKA SKRB POSVEČENA IZVOZNI USMERJENOSTI NAŠE PROGRAMSKE USMERITVE, PRI ČEMER MORAMO SKRBETI ZA POKRIVANJE NAŠIH UVOZNIH POTREB Z USTREZNIM IZVOZOM.

Skrbeli bomo, da se v naših proizvodih čim večje število uvoženih komponent zamenjuje z domačimi. Prednost pri uvozu reprodromateriala moramo dati tistim izdelkom, ki zagotavljajo hitrejšo vrnitev vloženih sredstev. Prav iz istih razlogov mora biti tudi naša skrb usmerjena v hitrejši in odločnejši razreševanje zalog.

6. KOMUNISTI SE BOMO ODLOČNO ZAVZEMALI ZA REALIZACIJO USTREZNE ORGANIZIRANOSTI POSAMEZNIH TOZD, OZ. SLUŽB, KI SO POTREBNE ZA NEMOTNO POSLOVANJE TOZD — FINALISTOV.

V tem smislu bomo podpirali akcije v zvezi z predložitvijo mikroorganizacije TOZD KI in DSSS tudi za ceno premikov posameznih sodelavcev iz ostalih TOZD v omenjene organizacije. Posebej moramo skrbeti za to, da bo dosežena racionalnejša rešitev nabavnih poti za pridobivanje reprodromateriala, še posebej za razvojno dejavnost, kot tudi zagotovitev delovanja projektive, montaže in servisa.

7. KOMUNISTI SMO DOLŽNI POSPEŠENO IN AKTIVNO DELATI NA DOPOLNJEVANJU SISTEMA NAGRAJEVANJA PO DELU.

Čim prej zato zagotoviti diferencirano nagrajevanje posameznih rezultatov TOZD glede na ustvarjen dohodek in ob zagotovitvi, da le celoten rezultat plasmaja proizvoda na tržišču, šele predstavlja našo realizacijo. Na osnovi ustreznih opisov delokrogov, ki jih moramo čimprej zagotoviti, moramo poskrbeti, da ne prihaja do izkoriščanja sistemizacije in s tem do različnega nagrajevanja istega obsega in zahtevnosti dela med posameznimi TOZD.

8. KOMUNISTI SE BOMO V SVOJEM OKOLJU PRIZADEVALI ZA ODPRAVO VSEH POTENCIALNIH ŽARIŠČ, POLITIČNE NAPETOSTI IN ZA POGLABLJANJE SISTEMA SOCIALISTIČNE SAMOUPRAVNE DEMOKRACIJE.

Zato bomo predvsem skrbeli za celovitost in pravočasnost informacij, za kvaliteto delovanja vseh samoupravnih organov, za utrjevanje delegatskega sistema upravljanja in za samopravnost pri sprejemanju vseh odločitev, ki izvirajo iz pravic in dolžnosti delovnega človeka.

Vložili bomo vse svoje napore za to, da bodo naša stališča v okviru ostalih organizacij in samoupravnih organov čim bolj enotno izoblikovana, da bodo cilji objektivno zastavljeni in akcija skupno vodena. Komunisti se bomo zavzeli za organiziranost mladine v naših TOZD in DO ter zagotovili njeno vključitev v celoten samoupravni in družbeno politični proces odločanja. Ugotavljamo tudi, da z nekaterimi tematskimi konferencami ZK v TOZD lahko prispevamo k hitrejši razjasnitvi in razrešitvi nekaterih odprtih vprašanj.

9. KOMUNISTI SMO DOLŽNI KRITIČNO PREVERJATI SAMOUPRAVNO IN IZVAJALSKO ODGOVORNOST LJUDI NA POSAMEZNIH POMEMBNIH DELOVNIH MESTIH.

Zato bomo zahtevali večjo odločnost pri reševanju nalog in glede na tako odgovornost tudi predlagali ustrezne ukrepe.

10. NALOGE, KI IZHAJAJO ZA NAS KOMUNISTE IZ TE KONFERENCE, KOT TUDI IZ DRUGIH DOKUMENTOV V ZK ZAHTEVAJO NAŠE IZOBRAŽEVANJE IN IZPOLNJEVANJE V STROKOVNEM IN POLITIČNEM SMISLU, KAR NAM BO OMOGOČILO NAŠO VEČJO POLITIČNO IN SAMOUPRAVNO AKTIVNOST!

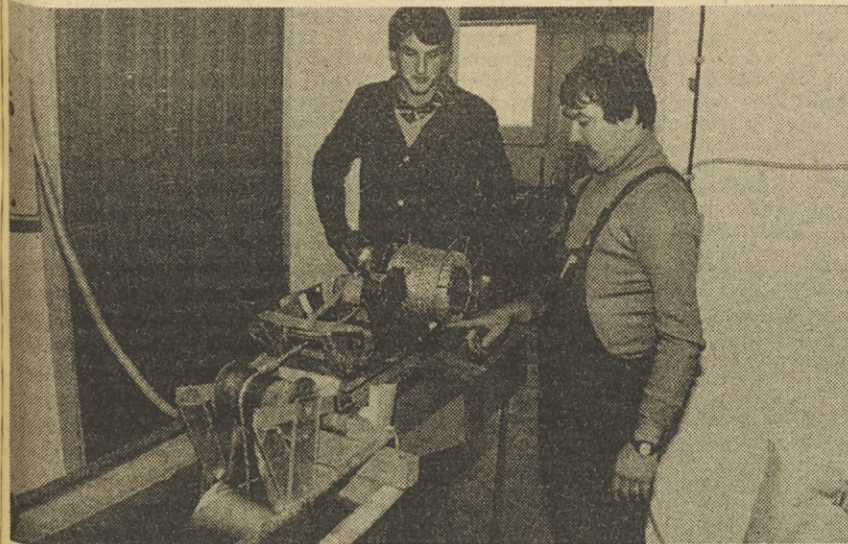

Uspešna inovacijska dejavnost v TOZD HIPOT

V TOZD Hipot se v zadnjem času zelo uspešno širi inovacijska dejavnost. V dobrem polletu so sodelavci tega TOZD-a prijavi osem tehničnih izboljšav en izum in eno koristno rešitev. Med tehničnimi izboljšavami je nekaj zelo koristnih rešitev kot na primer: avtorja Alojz Bartolj in Polde Bučar, delavca v galvaniki sta sama konstruirala in izdelala avtomatsko napravo za kositrnanje faston sponk.

K razmišljanju ju je pripeljal vpe-ljan postopek, kjer so se cele role pomakale v elektrolit, vendar so bili fastoni samo v zgornjem sloju dobro galvansko prevlečeni, proti notranjosti pa čedalje slabše, kar seveda kvaliteten ni ustrezalo.

Avtomatska naprava navedenih avtorjev je zelo improvizirana. Za prenos traku sta uporabila kar tuljave iz žice, ščetke za obleko služijo za pranje in čiščenje, skratka uporabila sta vse, kar je bilo pri roki ter z majhnimi stroški napravila avtomat.

Lojze Bartolj in Polde Bučar ob napravi za kositrnanje.

DO ŠIROKA POTROŠNJA

Akutno pomanjkanje reprodukcijskih materialov

v 40 dnevih. Poprečni osebni dohodek v letošnjem letu je 5.895 dinarjev, kar je verjetno ena najnižjih števil v Iskri in Sloveniji sploh. V primerjavi z enakim lanskim obdobjem so osebni dohodki v sežanski Iskri zaposlenih delavcev le 3,7 % višji, pa še to zaradi vstetega regresa za letni dopust. TOZD ni ustvarila ostanka dohodka, sredstva za ta namen se ne združujejo na ravni delovne organizacije, zato je na pomoč priskočila občina s sredstvi iz rezervnega sklada.

Dogovor, sprejet v istem obdobju na delavskem svetu delovne organizacije, da temeljne organizacije po potrebi posodijo ta sredstva drugim

temeljnimi organizacijam, zaradi pomanjkanja sredstev ni bil uresničen. V Sežani so menja, da bi bilo sredstva za skupno porabo potrebno združevati na ravni delovne organizacije.

Zaradi nevdržnega položaja, ki izvira iz izredno skromnih osebnih dohodkov, so septembra in oktobra letos za 30 % povečali maso za osebne dohodke in na ta način za 5 % preokračili resolucijska določila. Pripomniti velja, da je bil takšen ukrep neizogiben in sprejet v skladu z menjem občinskega koordinacijskega odbora za izvajanje ekonomske stabilizacije in podprt s stališči družbenopolitičnih organizacij TOZD in občine.

S.F.

TOZD ANTENE, VRHNIKA

Kljub težavam uspešno poslovali

Vrhniška tovarna Antenskih naprav je kljub vrsti težav uspešno zaključila prvih devet letošnjih mesecev. Problematiki neredne preskrbe z repromateriali, ki so se podobno kot drugod držali čez vse razumne meje, se tudi oni niso mogli izogniti. Splošna ocena rezultatov gospodarjenja tretjega letošnjega kvartala pa je kljub vsemu ugodna, čeprav akumulacija iz meseca v mesec pada.

Celotni prihodek so v omenjenem obdobju v primerjavi s planom presegli za 5 %, v primerjavi z enakim obdobjem lani pa je rezultat označen z indeksom 123. Slabši je dohodek, ki so ga realizirali 1 % pod planom, hkrati pa je to 20 % več kot v devetih lanskih planskih mesecih. Čisti dohodek so v primerjavi s planom presegli za 2 %, v primerjavi z lanskim letom pa se je dvignil kar za četrtno.

Osebnih dohodkov so uresničili preko načrtovanja, saj so izplačali 11 % več kot so za to obdobje prvotno predvidevali, skupno pa 19 % več kot v enakem lanskem obdobju. To pomeni, da v devetih mesecih še ni uspelo v celoti uskladiti osebnih dohodkov z resolucijskimi načeli, saj so dovoljeni obseg rasti mase izplačanih osebnih dohodkov presegli za dobrih 6 %. Menijo pa, da jim bo razlika do konca leta uspelo uskladiti z družbenim dogovorom in resolucijskimi zahtevami.

Za osebne dohodke so v obravnavanem obdobju hkrati s skupno porabo (vključno s stanovanjskim delom) namenili 76 % ustvarjenega čistega dohodka in s tem za 1 % izboljšali lanskoletno razmerje v korist skladov TOZD.

Zaradi povečanja stroškov repromateriala ne bo odveč, če v ilustrac-

cijo navedemo gibanje po posameznih letošnjih tromesečjih. V prvem kvartalu so ustvarili 2.970 tisoč dinarjev sredstev za akumulacijo, v prvem polletju 5.000 tisoč, v devet-mesečju pa se je prejšnja nagla rast zaustavila, saj so dosegli skupno le 5,2 milijona dinarjev sredstev za akumulacijo. Počasnejši rast si po eni strani tolmačijo podobno kot vsa leta doslej z značilnimi sezonskimi vplivi (letni dopusti), obenem pa pričakujejo, da se rast cen repromateriala in vseh ostalih stroškov ne bo toliko zmanjšala, da bi se akumulacija bistveno povečala.

Značilno za zaključek tretjega kvartala je za njihove razmere precejšnje povečanje zalog nedokončane proizvodnje, ki so že dosegle vrednost 30 proizvodnih dni. Povečanje je precejšnje saj je običajna vezava le 15 dni. Ni potrebno posebno poudariti, da jim povečanje zalog nedokončanih izdelkov povzroča vrsto problemov, saj morajo neprestano prekinjati proizvodni proces. Prekinitve gredo seveda na račun neredne preskrbe z ustreznimi repromateriali.

Prodaja v prvih devetih letošnjih mesecih je potekala vseskozi ugodno, zato je tudi 7 % preseganje plana razumljivo. Tolikšno preseganje obenem pomeni, da je letošnja skupna prodajna vrednost za 29 % večja od lanskoletne.

Rezultat kakršnega so na Vrhniški dosegli v tretjem kvartalu, je torej kljub nekaterim manjšim nedoseganjem načrtovanih rezultatov zadovoljiv. Obeti do konca leta pa že zdaj kažejo, da skupni letni rezultat ne bo tako zadovoljiv, kot so načrtovali.

Stane Fleischman

Naprava za sitotisk v akciji.

Koliko bi stal tak avtomat, če bi ga naročili ni potrebno razlagati. Kljub taki improvizaciji avtomat zelo kvalitetno in hitro deluje; takt je 3 kose/sek. Kontinuirani postopek omogoča avtomatizacijo galvanskih prevlek v vseh primerih, kjer je material na traku.

Druga pomembnejša tehnična izboljšava je stroj za spajkanje hibridnih vezij. Pred inovacijo so hibridna vezja spajkali ročno. Delo je potekalo počasi in nekalitno. Pojavljali so se hladni spoji, pregorevanje elementov in druge napake. Avtorja delavca Stanislav Sluga in Marjan Črtalič sta prišla na idejo, da bi bilo možno hibridna vezja spajkati na podoben način kot to delajo pri tiskanih vezjih.

Izdelala sta stroj s potrebnim priborom in rezultat je tu. Izdelavni čas se je skrajšal s 5 minut za enoto na 0,5 minute, odpravljen pa so tudi mnoge subjektivne napake. Rešitev pa ponuja še aplikacijo na vsa hibridna vezja.

Avtorji Jože Pirkovič, Janez Alič, Janez Drmaž in Rudi Bele so patentirali sitotiskarski stroj s krožnim sitom in mirojočim raklom. Bistvo izuma je v tem, da se na sedaj znanih tiskarskih strojih tiskanje izvaja tako, da sita stoje, potuje pa rakel, v primeru izuma pa rotira sito krožno, rakel pa stoji.

Taka rešitev ima mnogokatero prednosti kot so: krožno sito potuje z

izdelkom, tiskanje poteka neprekinjeno in tiska izdelke kontinuirano. Na mesto velikih sit je krožno sito majhno. Stroj ima dva pogona, pogon krožnega sita in pogon za enakomerno dodajanje izdelkov na tiskanje. Oba pogona pa imata električno regulacijo hitrosti. Med navedenimi in drugimi prednostmi izuma pa je seveda bistveno to, da se je poraba srebrilne paste zmanjšala za 80 %.

Avtorja Janez Avsec in Alojz Retelj sta izpopolnila asortiment svetlobnih regulatorjev. Do sedaj smo delali svetlobne regulatorje, kjer se je jakost svetilnosti regulirala z vrtenjem potenciometra, avtorja pasta razvila družino senzorskih regulatorjev, kjer se jakost svetilnosti regulira le z rahlim dotikom. Svetilno mesto, ali več svetilnih mest je možno med seboj povezati, jakost svetilnosti pa je možno regulirati s kateregakoli senzorja, podobno kot vklop-izklop pri serijskih stikalih.

Pripomniti je treba, da tudi druge navedene tehnične izboljšave doprinajajo k dvigu produktivnosti in zniževanju proizvodnih stroškov. Da se krog inovatorjev, racionalizatorjev, iznajditeljev v TOZD Hipot širi pa je vsekakor pravilen odnos vodstva TOZD do avtorjev, kjer je omogočeno, da lahko svoje ideje realizirajo pa tudi pri odškodninah in nagradah ni nikakršnih zapletov.

Lado Androja

Poslovni enoti TOZD Feriti v Savinjski dolini imata jasne cilje

(Nadaljevanje s 1. strani)

enoletnim prekoračenjem. Letošnji devetmesečni poslovni rezultati pa kažejo, da so v tej TOZD s pospešenim tempom dosegli vse rezultate, ki jih prednje postavlja stabilizacija. Proizvodnjo so v devetih mesecih povečali za 60 %, celotni prihodek je znašal 88 % letnega načrta, dohodek 85 %, čisti dohodek 86 %, v tem obdobju so izvozili 80 % letnega načrta in uvozili le 75 %.

Ob vsem tem pa je bilo število zaposlenih le 3 % večje od lanskega. Ob zaostrenih pogojih gospodarjenja so poiskali skrite rezerve v precizni organizaciji dela in permanentnem inoviranju. Tako so letos dali na trg kar 350 novih izdelkov, ki so jih kupci doslej po večini uvažali. Vse kaže, da bo podoben rezultat tudi konec leta.

Za prihodnje srednjeročno obdobje Iskra - TOZD Feriti načrtuje dokaj ambiciozno rast, saj predvideva 27 % letno rast dohodka, 19 % letno rast izvoza in le 15 % rast uvoza. Število zaposlenih bo rastle na ljubljanskem območju z 2 % letno, v Zgornji Savinjski dolini pa s 7 %. Tako predvidevajo, da bodo v petih letih ustvarili 330 milijonov dinarjev akumulacije in bodo v tem času vložili v razširjeno reprodukcijo 310 milijonov dinarjev. Od tega bo 260 milijonov namenjenih

matični tovarni na Stegnah in 50 za Ljubno in Solčavo.

Med razpravo so ugotovili, da bo taka rast realna in vlaganja izvedljiva. Zlasti je pomemben način zaposlovanja, ker predvidevajo zaposlitev po večini kvalificiranih ljudi. Predstavniki občine so dopuščali možnost za sofinanciranje rasti poslovnih enot na Ljubnem in v Solčavi.

V TOZD Feriti so vložili precej truda v skrb za kadre v novih obratih na Ljubnem in v Solčavi. Zlasti si prizadevajo pridobiti strokovne sodelavce za samostojnejše delo obeh enot. Zato so tudi razpisali več štipendij, na razpise za strokovna delovna mesta pa žal ni bilo odziva. Štipendijska mesta pa so izpopolnjena.

Prav zaradi teh kadrovskih problemov pa so doslej na obe enoti prenesli le del načrtovanih funkcij, po načrtu pa so izvedli tehnične izpopolnitve v obeh enotah in poskrbeli za priučevanje zaposlenih na zahtevnejše tehnologijo in programsko mobilnost.

Tudi poskusi, da bi za poslovni enoti oblikovali poseben program, niso uspeli. Tako so ostale matična tovarna in obe enoti povezani v kontinuiranem proizvodnem procesu. Ob vsej razpravi pa so ugotovili, da si Iskra ne more privoščiti dveh tovarn feritov, oz. dveh TOZD s področja tega programa. Pri tem so razpravljali

Je to stabilizacija?

Spoštovani Iskraš M. R. iz sočne Primorske, res je to, da je skrb za stabilizacijo obveznost vsakega Iskraša, občana in Jugoslovana. Žal, je vaš prispevek in opozorilo naslovljeno na napačni naslov. Mnenja smo, da tisti, ki se loti v Iskri javne polemike o komur koli, mora poznati vsaj osnovno organiziranost v Iskri in tudi osnovno poslovanje tistega, ki se ga loti kritizirati, v vašem primeru poštne službe v večjih delovnih organizacijah, česar vi, dragi M.R. očitno ne poznate.

Zakaj vam pravzaprav odgovarjamo?

Iskra Invest servis je organizacija skupnega pomena, ki ima v svojem sestavu tudi poštne službe za Iskro PPC in druge Iskrine organizacije združenega dela v ljubljanskem bazenu. Prek te poštne službe gre dnevno ca 4 - 5.000 pošiljk dohodne pošte, 2 - 4.000 odhodne pošte in 2,5 - 3.000 interne pošte.

Za tako obsežno delo je treba imeti modernizirano delo vsaj v odpremni pošti in to je frankirni stroj, ki na vsaki kuverti odtisne višino poštnine in firmo, v našem primeru Iskra Invest servis.

Tako je tega kritičnega dne odpemila tudi pisma Iskra Commerce, TOZD Marketing, vključnostno ponudbo za nakup propagandnih artiklov. Naredili smo samo ažurno odpremo pisemskih pošiljk, ni pa naša dolžnost, še manj pa pravica preverjati vsebine in upravičenosti pošiljk.

Torej drugič bolje, da se malo pozanimate preden vas skrb za stabilizacijo pripravi do pisanja. Sicer slovenski pregovor ne obstaja samo o zmu, temveč tudi o tujem in lastnem pragu.

M. D.

poudarili, da ima Iskra zelo slabe izkušnje s primeri, ko ena TOZD izdeluje polizdelke, druga pa izdelke, ki se tržno verficirajo. Zato pestrost programa, gospodarske razmere in hitra inovativnost še ne omogočajo eksaktnega ugotavljanja dohodka za vsako lokacijo posebej.

Zato odgovorne delavce skrbi, da bi ob sedanjem programu, sedanjih tehnični opremljenosti in kadrovski zasedbi ne prišlo do prenaplne odločitve za ustanavljanje dveh TOZD. To bi namreč lahko ogrozilo nadaljnjo načrtovano rast in socialno varnost obeh delov TOZD Feriti, tako na področju Ljubljana-Siška, kot tudi v moziški občini.

Seveda pa bodo v Feritih skrbeli za nenehno rast, tehnično in kadrovsko, v savinjskih enotah. Vzpostavili bodo funkcije vzdrževanja, kontrole kvalitete in spremljajoče tehnologije. Tako bodo počasi vzpostavili pogoje za samostojnejše delo enot na področju občine Mozirje in ob uspešnem gospodarjenju obeh delov - v Ljubljani in Savinjski dolini bo možno organizirati samoupravni enoti na obeh lokacijah, kot to predvideva Zakon o združenem delu. Te naloge pa terminsko niso opredelili.

FY

TOZD INDUSTRIJSKA ELEKTRONIKA KOSTANJEVICA

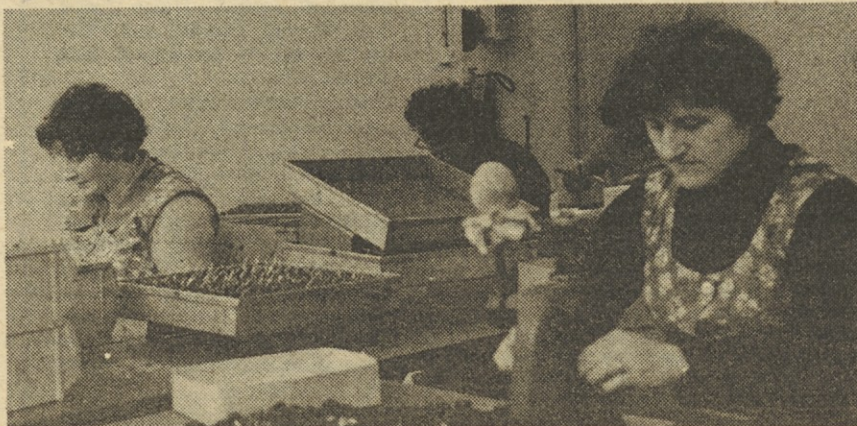
V snegu obirali jabolka

Krškemu „Agrokombinatu“ je sneg ponagajal pri spravilu pridelkov. Tudi pri obiranju jabolk jih je prehitel. Zato je bilo treba čimprej rešiti, kar se je rešiti dalo.

V soboto je priskočila v sadovnjaku na pomoč tudi Iskra iz Kostanjevice. Na pobudo sindikata so šli pomagat obirati jabolka kar vsi Iskraši iz neposredne proizvodnje in režiji.

Taka solidarnost v kraju je gotovo vredna pozornosti. Sicer pa ni šlo za Agrokombinatova, ampak za naša jabolka. Iskraši so še enkrat dokazali svojo pripravljenost.

FY

V proizvodnji v Solčavi

Elektronika je del moje razstave

Tako je v pogovoru za naše glasilo povedala mlada likovna umetnica Breda Jontes, ki je skupno s Kristijanom Muckom, razstavljal v avli Iskrine poslovne stolpnice v Ljubljani. Avtorico razporedij, kakor je bila razstava naslovljena smo ob tej priložnosti zaprosili za nekaj odgovorov na naša vprašanja, na katera nam je ljubeznivo odgovarjala.

Ali ima razstava v Iskri še posebni pomen, ker gre za povezavo industrijskega in umetniškega izraza? Kako ste prišli do tega povezovanja?

Razstava ima na vsak način tak pomen. Zdi se mi, da se v prav ta ambient še posebno dobro vklaplja naj je elektronika del moje razstave. Grafične risbe, krivulje, ki nastopajo v grafikah, in v stekleni knjigi ter v poliptihu so produkt mojega sodelovanja z matematiki, ki so programirali na kompjuterju. Prav zato se mi zdi ta prostor še posebej primeren. Všeč mi je tudi, da je razstava v avli, ki je živ življenjski prostor. Tako se razstava povezuje z življenjskim utripom. Vsakdo, ki gre mimo, mora imeti do nje neki odnos — enega zanima, drugega manj. Vsekakor pa se z razstavo tu sreča več ljudi kot v galerijah. Seveda je to za razstavo še posebej pomembno, saj je njen namen, da jo vidi čim več ljudi.

Seveda pa je dojemljivost gledalcev vsekakor kompleksno vprašanje. Ljudje so vajeni gledati vse likovne umetnosti skozi neke podobe in povesti. Kot je, na primer, v neki peti pesmi dano besedilo, se jim zdi muzika — tu jo predstavljajo barvne črte — bolj ilustrativni element. Seveda ni nujno, da bi neki, tehnično usmerjeni človek, smatral tehnično risbo kot možno umetniško zvrst, ki posreduje umetniški izraz. Zato se čisto dogodi — kot se mi je tudi že tukaj, — da me kdo vpraša, kaj pomeni posamezni eksponat.

Pri tem moram spet poudariti, da ne gre za klasično pojmovanje umetnosti, kjer naj bi slika pripovedovala neko zgodbo, situacijo, ali nekaj sicer razumljivega, človeškega, ampak za princip osnovnih sporočil, osnovnih likovnih elementov, v tem primeru barv in črt. Na vsak način ima — zgolj ilustrativno — rdeča barva povsem drugi, simbolični, psihološki pomen, kot, na primer, črna ali zelena, ki sta nasprotni barvi. Bolj ilustrativne, enostavne, so mehke, okrogle, oz. krive črte kot pa naprimer trde, ravne črte. To je način govornice take vrste umetnosti — oz. nasploh vse abstraktne umetnosti. Kombinacija teh stvari pa je izraz celote.

Gre pa tukaj še za drugi koncept, namreč za koncept vključitve gledalcev v celotno razstavo. Gledalec se vključuje kot

sokreator, ker lahko sam izbira likovne podobe tako, da kombinira dane elemente na pleksi steklu, kot na poliptihu, razvezani knjigi s tem, da obrača liste — seštevane in odšteva. Možnost ima tako, da si ustvari lastno podobo pri stekleni knjigi, kjer gre za povezavo barve in poezije, kjer je vsaka pesem triptih (sestavljena iz treh delov), ena ob drugem, kot podoba sveta, kjer so različne, ločene stvari obenem, skupaj.

Ali nasploh menite, da bi umetnost v današnji industrijski, dobi morala biti drugačna kot nekoč?

Gotovo je, da je umetnost drugačna, kot je bila nekoč. Najbolj ilustrativni in obenem enostaven je primer fotografije, ki lahko dokumentarno in brezosebno posreduje vizualne podobe sveta; podobno je pri elektronsko prenešeni krivulji srca — vidimo torej, da je svet in tudi naše razumevanje sveta, danes drugačen.

Kakšne izkušnje imate z dojemljivostjo gledalcev take umetnosti in kakšne izkušnje imate po drugi strani sami pri izpovedovanju s pomočjo tehničnih pripomočkov?

Za ustvarjalca — likovnika je možnost, ki jo nudi računalniška risba — že v skromnih razmerah, kakršne sem imela sama — vznemirljiva in privlačna. Za kombinatoričen način razmišljanja pa po drugi strani menim, da pa pri tem ne smemo mimo tudi bolj osebne note pri umetnosti — (na razstavi jo predstavlja poezija, ki jo zasledimo v figurativnem slikarstvu).

Ali to obratno lahko prenesete tudi na industrijsko oblikovanje serijskih izdelkov?

Težko bi rekla „prenesti“. To je organsko povezano. Vsak objekt, ki je kreiran, ima vizualne kreacije. Logično, da tehnološki in znanstveni proces razmišljanja vpliva tudi na oblikovanje industrijskih izdelkov, čemur je primer prav industrijsko oblikovanje — design, ki funkcionalni in estetski izraz združuje.

dopisujete u naše glasilo

Udeleženci izleta v neznano.

Prebrali smo za vas

Znana slovenska pesnica Svetlana Makarovič se je močno uveljavila tudi kot otroška pisateljica, o čemer najbolje pričča tudi njeno najnovejše delo, zbirka pravljic pod naslovom „Pravljice iz mačje preje“.

V knjigi je zbranih kar devetindvajset pravljic, razdeljenih v enajst smiselnih razdelkov, začeti s moderno pravljico o potepuhu in nočni lučki pa os cikla pravljic o miših, vmesnih in krilatih pravljicah, pa o skratu Kuzmi ter o gozdni, volčjih in lisicjih pravljicah preko prašičkovega koncerta do mačjih in pasjih pravljic pa spet o ognjičku vražičku vse tja do opičjih pravljic. Že naslovi pravljicnih spleto v knjigi jasno kažejo, da gre za transpozicijo živalskega sveta v otroški pravljicni svet, čeprav imajo vse nastopajoče živali tako v svojih ravnanjih kot svojih značajih izrazito človeške poteze in včasih zares ne veš, če gre za dialoge med živalmi ali ljudmi. Zato bi lahko marsikatero izmed teh pravljic v bistvu štel za basen, ki je odigrala in se igra v svetovni literaturi pomembno vlogo in so ji svojo pozornost in vsemu posvetila velika imena svetovne književnosti.

Prav ta basenska faktura pravljic Makarovičeve daje njeni literaturi in otroški pravljici v nekem smislu višjo raven, z njo pa seveda tudi kvaliteto, ki jo basen kot literarna zvrst zahteva. Vsem tem zahtevam je Makarovičeva v polni meri zadostila, še več, njene basenske pravljice, prepelne humorja in včasih tudi jedke ironije neke presegajo mejo otroške literature in čiste pravljicičnosti ter tako postajajo tudi literatura za odrasle, saj v njeni prefinjeni ironiji, odličnih dialogih, očitnih aluzijah in tudi določeni dramski napetosti človek, oziroma odrasli bralec podoživlja in spoznava naš sedanjost svet ljudi, njihove pozitivne in negativne odnose, značaje, lepe in grde lastnosti, skratka ves njen svet živalskega vrta, zbranega v pravljicah iz mačje preje, je sedanjosti človeški cirkus, kjer namesto strahopetca nastopa zajec, namesto krvočloveka volk, namesto bedaka kura ali petelinček in še vrsta drugih človeških značajskih potez, ki jih pisateljica pripisuje še drugim živalim, katerih govorica, ravnanja in dejanja so popolnoma človeška in iz sedanjih dni.

Tako je torej pravljicičnost Makarovičeve pravzaprav samo tancica, za katero skriva svoj odnos do sveta in dogajanja v njem, ta njen odnos pa je poln prizadetosti, humorja in tudi bridkosti, vse skupaj pa je prežeto z izredno fantazijo in domiselnostjo, kar daje njenemu pisanju za otroke izjemen čas in omogoča bralcu, da z uživanjem in nasmehom prebira te pravljice iz mačje preje, ki niso samo pravljice, temveč moderne basni in pričevanja o našem današnjem času, ljudeh in njihovih medsebojnih odnosih. Najmlajši bralci pa nudi svet živali, istoveten s svetom ljudi, prepušča prosto pot njihov fantaziji in domišljiji, pri tem pa humorno in prijateljsko kramlja in šari prav o vsem: o živalih, palčkih in stvarih, ki so blizu tako otrokom kot odraslim.

„Pravljice iz mačje preje“ so izšle v letošnji Kurirčkov knjižnici, ki jo izdaja založba Borec v Ljubljani, opremil in ilustriral pa jih je Matjaž Schmidtt.

D.Ž.

PRVO MESTO ZA ISKRO

Na letošnjih XIV. letnih športnih igrah osnovnih organizacij sindikata v Kranju so zaključili s tekmovanji tudi rokometši. V treh skupinah je nastopilo deset ekip, zmagovalci skupin pa so se v finalnih srečanjih pomerili med seboj za novega zmagovalca letošnjih iger. V finalno skupino so se uvrstile ekipe Save, Iskre in Prosvete.

V drugi skupini je zmagala ekipa Iskre. Rezultati: Iskra: Tekstilindus 24:4 (12:4), Ikos : Planika 8:15 (4:7), Iskra : Planika 13:9 (4:4), Tekstilindus : Ikos 12:14 (5:8), Iskra : Ikos 20:12 (9:7), Planika : Tekstilindus 14:8 (6:6).

Rezultati finalne skupine: Iskra : Prosveta 28:25 (17:13), Prosveta : Sava 29:26 (14:13), Sava : Iskra 27:35 (17:15)

Končna lestvica:
1. Iskra 2 2 0 0 63:52 4
2. Prosveta 2 1 0 1 54:54 2
3. Sava 2 0 0 2 53:64 0

J. Kuhar

IZLET V NEZNANO

Pravijo, da če je konec dober, da je vse dobro. Verjetno je v tem veliko resnice. Za končni izlet v sezoni organiziramo planinci iz Elektromehanike iz Kranja izlet v neznano. To je tisti izlet, za katerega nihče ne ve, kam se gre, razen vodnika, ki ga mora prej pripraviti.

Letos smo uspešno izvedli štiriindvajset planinskih izletov. To je že številka, ki nam — planincem lahko marsikaj pove. Za vsak realiziran izlet je vezana velika angažiranost pri organizaciji in vodenju. Rezultat tega je izredno visoko povprečje udeležencev. Letos je namreč daleč nad trideset. Udeležba na Iskrinih planinskih izletih je vsako leto večja; torej so premišljeno izbrani.

Več kot osemdeset planincev nas je bilo zbranih v Kranju pred odhodom dveh avtobusov. Pot v neznano nas je vodila skozi Domžale do Trojan. Tu smo se prvič srečali s soncem. Avtobusa sta vlekla naprej do vasi Čemšenik. Od tam smo nadaljevali peš. Sneg je bil zmrazjen in še neizhojen, zato je bila na vsej poti prisotna nevarnost zdrsa. Meta in France, ki sta bila glavna vodnika, sta na čelu kolone opravljala še delo ledolomilca. Ledena plast je bila na mestih precej debela in se je le s težavo vdala gozderjem. Do koč na Čemšeniški planini smo dobesedno prilomastili.

Kočo so odprli le nekaj minut pred našim prihodom, zato se nismo z njo kdo-več zadovoljili. Po krajšem počitku nas je pot vodila dalje po zamrznjenem grebenu Čemšeniške planine. Po slabih petih urah celotne hoje smo prišli do doma pod Javorjem, ki je bil tudi cilj izleta v neznano. Dom leži nad Čebinami v bližini Partizanskega vrha nad Trbovljami. Od sončnih žarkov obsijani in od dolge poti utrujeni smo postali tudi lačni. Za nas so imeli že pripravljeno okusno kosilo, katerega smo spoštljivo pospravili.

Po kosilu se je načelnik planinske sekcije Elektromehanike v krajšem govoru zahvalil za udeležbo na vseh naših izletih v tej sezoni. Izrazil je željo, da bi tudi v bodoče obiskovali naše izlete v takem številu kot doslej. Kot vsako leto, smo tudi letos izvedli tekmovanje za moške in posebej za ženske. Komisija je bila na mestu in je kmalu objavila zmagovalce tekmovanja. Nagrado je doletela čudna usoda: če jih nismo pojedli, smo jih pač — popili. Za dobro voljo je poskrbel nekoliko sramežljivi Emil s svojo harmoniko in to brez vsakega honorarja.

Dom pod Javorjem smo ob napovedani uri zapustili veseli in dobre volje. Spustili smo se z avtobusoma, ki sta prilezla čisto do doma, v Trbovlje. Od tam pa zopet čez Trojane nazaj v Kranj. Vodniki, Meta, France in Joža so uspešno opravili še eno veliko delo v planinski sekciji. Iskra Elektromehanika Kranj. Upamo, da bodo tudi v naslednji sezoni tako delavni in imeli kot do sedaj srečna pota.

Edvard Erzetič

ZAHVALA

Ob nenadni izgubi drage mame

MARIJE GODEC

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem TOZD PMD za izrečeno sožalje, podarjeni venec, denarno pomoč ter spremstvo na njeni zadnji poti

hčerka Štefanija Žgajnar
z družino.

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva SOZD Iskra Industrija za elektromotornike, telekomunikacije, elektromotornike, avtomatiko in elemente — Ljubljana.

— V.d. glavni urednik Otmar Zorn, odgovorni urednik: Dušan Željeznov, tehnični urednik: Janko Colnar, novinar — komentator Mara Ovsenik.

— Ureja uredniški odbor: Alojz Boc (Elektromehanika), Špela Dittrich (Avtomatika), Lado Drobež (Iskra Commerce), Stane Fleischman (Široka potrošnja), Franc Kotar (IEZE), Marko Rakušček (Avtoelektrika), Boris Čerin (DO Elektrovezje) — Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo — Naslov: Ljubljana, Trg revolucije 3, tel.: 324-061, 324-261. — Tisk: — Časopisno tiskarsko podjetje PRAVICA—DNEVNIK, Ljubljana.

Po mnenju sekretariata za informacije SRS je glasilo oproščeno plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

ČASOPISNE NOVICE

Obisk podpredsednika predsedstva SFRJ Sergeja Kraigherja v Latinski Ameriki je zabeležilo celotno jugoslovansko dnevno časopisje. Zagrebški Vjesnik je poudaril pri posameznih razgovorih predvsem gospodarsko sodelovanje držav Latinske Amerike z Jugoslavijo in pri tem omenil, da je kranjska Iskra sklenila z Ekvadorjem nov način industrijskega sodelovanja z novo tovarno električnega ročnega orodja.

„Kje kupiti Iskrin števec?“ je naslov članka v Subotičkih novinah. Zakaj števec ni v Iskrini trgovini v Subotici, je odgovoril Karolj Nadi, poslovodja te trgovine: „Števcev v glavnem ni, ker jih mesečno dobimo samo približno deset kosov, dnevno pa za dvotarifne števece vpraša pet do deset kupcev. Kupci so pripravljeni, da nam tudi za leto naprej plačajo kupnino, česar pa ne moremo sprejeti.“

Ker dobiva trgovina števece prek filiale v Novem Sadu, je uredništvo Subotičkih novin zaprosilo tudi Dragoslava Petroviča, direktorja filiale Iskre v Vojvodini za pojasnilo: „Vojvodina dobiva letno približno 18 tisoč dvotarifnih števecov. Naprej jih pošiljamo tistim, ki imajo z nami sklenjene samoupravne sporazume, nato tistim, ki so sklenili z nami dolgoročne dogovore in šele na tretjem mestu jih pošiljamo trgovinam. Iskra bi lahko dobavila dovolj števecov, vendar terja, da se z dogovori določijo količine števecov tako, da bi povečana proizvodnja v tovarni ne ostajala v skladišču. Če pri tem sami ne bi zmogli izdelati dovolj velikih količin števecov, bi jih uvozili.“ — je zaključil Petrovič.

Na seji izvršnega odbora Ljubljanske banke—Temeljne banke Gorenjske je bil obravnavan tudi predlog sprememb in dopolnitev „načrta uresničevanja srednjeročnega plana Temeljne banke Gorenjske za obdobje 1976—1980 v letu 1980“. Osnovno vodilo banki pri oblikovanju sprememb je bilo usklajevanje naložb z razpoložljivimi sredstvi banke, pri čemer je ugotovljeno, da načrtovana sredstva ne zadostajo niti za kritje sprejetih obveznosti banke po že sklenjenih pogodbah. Čeprav se predvideva za štiri odstotke višja stopnja rasti skupnih sredstev banke, kot je bila načrtovana, je to le odsev devalvacije, realno pa sredstva v banki upadajo. Na to vpliva slaba likvidnost organizacij združenega dela, počasna rast njihove akumulacije, pri sredstvih prebivalcev pa padanje realnih osebnih dohodkov, ki ima za posledico tudi manjše varčevanje v bankah.

Ob delovnih organizacij bodo dobili v obračunavanje 169 milijonov dinarjev manj, kot so načrtovali ob začetku leta. Prihrankov od prebivalstva bo sicer za 43 milijonov več kot je bilo načrtovano, vendar gre to le na račun povečane vrednosti deviz zaradi devalvacije, dinarskih sredstev pa bo za 118 milijonov manj, kot so prvotno pričakovali. Likvidnost banke pa se znižuje še zaradi neplačanih dolgov gospodarstva: med največjimi dolžniki je Iskra, tako pri naložbah kot pri kratkoročnih kreditih za osebne dohodke in drugo. (Glas — Kranj).

Nagrajevanje poslovnih delavcev je tema, ki se jo je lotila Borba in dala članku naslov „Za manj dela — večji zaslužek“. Članek je napisal slovenski dopisnik Borbe J. Pjevič z osnovno zamisljo, da bi morali biti osebni dohodki vodilnih uslužbencev v združenem delu odvisni od mesta in vloge njihove TOZD v družbeni reprodukciji, še več pa od dosežkov gospodarjenja.

Zaradi pomanjkanja kolikor toliko objektivnih meril in kriterijev kraljuje uravnilovka ne samo znotraj TOZD, oz. kolegijskih poslovnih organov, temveč tudi med posameznimi TOZD. Niso redki primeri, da direktorji in drugi vodilni delavci posameznih TOZD pa celo predstavništva z manj obsežno proizvodnjo in poslovanjem ter manjšim številom zaposlenih, imajo enake, a ponekod celo višje osebne dohodke kot njihovi kolegi v največjih organizacijah kot so Litostroj, Iskra in železarne.

V Prištini je bil pred nekaj dnevi 9. simpozij sredstev za merjenje in oskrbovanje JUKEM 80, na katerem so se zbrani v treh sekcijah pogovarjali o metodah laboratorijskih raziskovanj, instrumentih merjenja in sistemu fizično-tehničnih merjenj. Na simpoziju so razgrnili 50 obvestil, priredili pa so tudi „okroglo mizo“ na temo proizvodnje Iskrinih proizvodov s tega področja.

Zagrebški Vjesnik je razgrnil v posebnem članku slovenske izkušnje glede počasnega uveljavljanja inovacij v združenem delu. Tako pravi, da je bilo v Sloveniji prijavljenih lani 183 patentov — 39 manj kot v letu 1978; 88 patentov so prijavili posamezniki, 95 pa združeno delo. Med organizacijami združenega dela že nekaj let izstopajo posebno štiri: Iskra, Krka iz Novega mesta, Lek iz Ljubljane in Inštitut Jožef Stefan v Ljubljani. Od omenjenih 95 patentov so jih prijavile 65 samo te organizacije.

Nujno je, da uresničimo dogovorjeno politiko plačilne bilance in sicer s skrajnim omejevanjem nakupov v tujini in večjo uporabo domačih surovin ter repromateriala. Čeprav dosežki marsikje niso veliki, je med njimi vrsta omembe vrednih. Tako so si v kranjski Iskri v slabem letu dni zagotovili pri domačih proizvajalcih vrsto sestavnih elektronskih delov, ki so jih prej uvažali iz Amerike, Zahodne Nemčije, Francije, Belgije in drugih držav. ELA iz Novega mesta, ELMOS iz Svetožareva in ljubljanski Elektrovod jim v kooperaciji izdelujejo konektorje, v Iskrini tovarni Feriti so začeli izdelovati komponente na feritnih jedrih, zagrebška RIZ optolizatorje, Iskra iz Šentjerneja posebne upore, Polprevedniki iz Trbovelj in El Niš diode, Iskrini Magneti magnetne za telefonske slušalke, Inštitut Mihajlo Pupin iz Beograda kremenceve kristale in še precej takšnih primerov je.

V eliko se bo najbrž še dalo narediti. Tako v Iskri menijo, da bi lahko v svetožarevski tovarni kablov začeli s proizvodnjo kablov, iz katerih v novomeški TOZD ELA zvijajo spiralne vrvice za telefonske aparate, ki jih sedaj še morajo uvažati. Iskra v Železnikih mora tudi uvažati lakirano žico za navitja elektromotorjev, ker domača iz Bora ni uporabna zaradi nekakovostnega laka. Ta tehnološki postopek pa sploh ni zahteven in bi ga domači strokovnjaki zlahka osvojili. Članek z naslovom „Uspehi naj bodo zgled“ v kranjskem Glasu.

Zbral in uredil Marjan Kralj

Smučarski tečaji

ISKRA INVEST SERVIS, Dejavnost za rekreacijo in letovanje, obvešča delavce Iskre, da bodo tudi to zimo organizirani smučarski tečaji v Gozd Martuljku.

TERMINI:

1. skupina:	17. 1. do 24. 1. 1981
2. skupina:	24. 1. do 31. 1. 1981
3. skupina:	31. 1. do 7. 2. 1981

CENE TEČAJA:

ODRASLI:	2.800 din
OTROCI od 7. do 13. leta	2.300 din
OTROCI do 7 let	2.050 din

V ceno je vključeno: polni penzion v penzionu Špič, turistična taksa, hramba smuč, prijava, zavarovanje, strokovno vodstvo smučarskega učitelja in organizacija tečaja.

Prijava in način plačila: prijave sprejema Iskra Invest Servis, Dejavnost za rekreacijo in letovanje, Ljubljana, Ilirska 27, telefon: 325-587.

Ob prijavi je potrebno vplačati 50 % cene aranžmaja, ostali znesek pa najkasneje 14 dni pred začetkom tečaja.

V primeru odpovedi mora odjavljeni pridobiti drugega tečajnika, v nasprotnem primeru zadrži 40 % cene aranžmaja.

Smučanje v Visokih Tatrah

ISKRA INVEST SERVIS prireja 7-dnevni smučarski aranžma v Visokih Tatrah v ČSSR.

ODHOD: 24. 1. 1981

POVRATEK: 31. 1. 1981

Na pot se bomo odpravili z avtobusom v soboto 24. januarja ob 04.00 zjutraj iz Kranja (izpred hotela Creina), iz Ljubljane — Trg osvoboditve (pred Univerzo) ob 04.30 uri.

Peljali se bomo skozi mejni prehod Šentilj, mimo Gradca in Dunaja do Bratislave. Po krajšem postanku bomo nadaljevali vožnjo po Slovaški na Visoke Tatire v TATRANSKO LOMNICO.

TATRANSKA LOMNICA je kraj, kjer bomo nastanjeni v času našega bivanja v Tatrah. Leži pod vznožjem Lomniškega štita, 2632 m visokega vrha, kamor pelje kabinska žičnica. Na vrhu je astronomsko-fizikalni observatorij in meteorološka postaja. Lomnica je izhodišče za gorske ture in smučarski kraj s sedežnicami in vlečnicami, ki nas popeljejo na smučišča v višini do 2000 metrov.

Namestitev bo v 4-posteljnih ogrevanih bungalovih s kopalnico in WC, prehrana pa v restavraciji, ki je 200 m oddaljena od naselja. V kraju je na voljo tudi sauna, dnevni in nočni bar in gostišče z glasbo ter slovaškimi kulinaricnimi specialitetami.

Poleg Tatranske Lomnice so v predelu Visokih Tater tudi drugi smučarski centri: Stari Smokovec — 8 km oddaljen od Lomnice, Štrbske pleso — 25 km od Lomnice in Ždiar — 20 km od našega prebivališča.

CENA aranžmaja: 4.900 din za osebo.

V ceno je vključeno: avtobusni prevoz, 6 polnih in 1 polpenzion (prva storitev je večerja v soboto in zadnja zajtrk v soboto), turistična taksa ter organizacija aranžmaja.

Dnevna karta za žičnice je 50 Kčs.

Prijave sprejema Iskra Invest Servis, Dejavnost za rekreacijo in letovanje, Ilirska 27, Ljubljana, Telefon: 325-587.